Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Andersen, H. C.; af H. C. Andersen.
Titel | Title:	Agnete og Havmanden : dramatisk Digt
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : trykt hos Bianco Luno & Schneider, 1834
Fysiske størrelse | Physical extent:	[6], 138 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

H. C. Andersen.

Agnete og Havmanden.

1834

55,-20.-8

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130020734583

Agnete og Havmanden.

Dramatisk Digt

af

H. C. Andersen.

Kjøbenhavn.

Trykt paa Forfatterens Forlag hos Bianco Luno & Schneider.

1834.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Deres Excellence,

Geheime-Stats-Minister,

Mösting,

Ridder af Elephanten, Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmand,

Ordenskantsler m. m.,

underdanigst tilegnet

af

Forfatteren.

Alt som Barn, greb mig den gamle Sang om Agnete og Havmanden, dens dobbelte Verden: Jorden og Havet; som Ældre, seer jeg det store Livsbillede deri, med Hjertets aldrig tilfredsstillede Længsel, dets forunderlige Higen efter en ny, en anden Væren. — Længe var det min Tanke at udtale det, som det lever i min Sjæl. Den gamle Vise fra Hjemmet klang for mit Øre midt i det livsfrodige Paris, den fulgte mig paa den lystige Boulevard og mellem det tause Louvre's Kunstskatte. Barnet voxte under mit Hjerte, før jeg selv ret vidste det.

Langt fra Paris, høit oppe paa Jurabjergene, i en nordisk Natur, mellem sorte, dødstille Granskove er min Agnete født, men dansk i Sjæl og Sind! Jeg sender det kjære Barn til mit Fædreneland, hvor det har

hjemme. Tag venligt imod hende! hun bringer min Hilsen til Eder Alle; ude bliver hver Dansk os en Ven og Broder, hun gaaer altsaa til Slægt og Venner.

Sneen falder ved mit Vindue, tunge Vinterskyer ligge paa Skoven, men nedenfor Bjergene er Sommer, Druer og Maisfrugt. Imorgen flyver jeg over Alperne ind i Italien; maaskee drømmer jeg der en smuk Drøm, den sender jeg da til mit Danmark; thi Sønnen maa jo fortælle Moderen sine Drømme. — Lev vel!

Le Locle paa Jurabjergene den 14. September 1833.

H. C. Andersen.

Første Deel.

Agnete paa Holmegaard.

Personerne.

Moer Gerdrud, Fisker-Enke.

Agnete, hendes Datter.

Hemming, Spillemand, boende hos Moer Gerdrud.

Hintze, en rig Slagter.

Liden Kirsten, Moer Gerdruds Søsterdatter.

En Zigeuner-Familie.

Havmanden.

Scenen er i det nordlige Fyen, ved den Tange, som nu danner Odense Fjord.

Tiden omtrent 1106.

(Et gammeldags Værelse med Trægallerie, forrevne Tapeter ɔc. i en forfalden Bygning, kaldet „Holmegaard," tæt ved et Fiskerleie. — Det er Sommeraften.)

Moer Gerdrud (sidder og spinder), **Hemming** (skjærer paa en Toirepæl).

Gerdrud.

— Ja vist, jeg holder grumme meget af Dig,
Vil nødigt miste Dig, ja meget nødigt!
Men Du maa ud at tumle Dig i Verden;
Det hører til, især naar man er ung.
Du gjælder for en dygtig Spillemand —
Ja, spille kan Du, saa det gaaer til Hjertet,
Men slige Folk har aldrig noget Hjem.
Man gaaer fra By til By, fra Borg til Borg,
Her er Begravelse med Spil og Gilde,

Her dandses Fakkeldands i Ridderſalen,
Og der er Lyſtighed paa Maidagsaften!
Det er et broget Liv, det maa Du kjende,
Ei, ſom en Lænkehund, beſtandigt ſpringe
Det visſe Stykke, og ei meer, om Huſet;
Nei, ud omkring, det ſætter Gang i Blodet,
Det muntrer Sindet! Vil Du lyde mig,
Da ſkal Du ſee, Du bliver mere lyſtig,
Jeg troer, Agnete med ſit ſære Væſen
Har ſmittet Dig. Nei, Du maa ud at luftes!

Hemming.

En Spillemand er ikke agtet ſtort,
Med Vagabonden har han Alt tilfælleds.
Jeg veed, jeg kan ei ſkille mig fra Hjemmet,
Til dette Sted er Hjertet voxet faſt.
De halv afbleg'de Billeder paa Væggen,
Træ-Galleriet ſort af Røg og Ælde,
Selv Kruſemynten i det ſmalle Vindue,
Har ſkabt et Tvillingbilled i mit Hjerte,
Der ei kan ſkilles fra ſin anden Halvdeel!
Og hvor i Verden finder jeg vel Nogen,
Der er, ſom I, ſaa moderlig imod mig?

Nei, lad endnu det blive ved det Gamle!
Engang, maaskee, vel Reiselysten kommer,
Da tager jeg min Bylt og Sækkepiben,
Og gaaer da ud, hvorhen vor Herre vil det!

Gerdrud.

Hvad jeg har sagt, var i den bedste Mening,
Tænk lidt derpaa og gjør saa hvad Du vil!
Gid mine Klæder skaarne var, som Dine,
Jeg sloi afsted, før selv jeg vidste af det.
— Men Hunden gjøer! —

Hemming.

Her komme Fremmede!
Der rider En, derinde, gjennem Stuen.

Gerdrud.

Jh! det er Hintze Slagter tør jeg vædde!
Nu faae vi Nyt at høre; det var herligt!
— Hjælp til, at Qvæget kommer under Tag.
I den forfaldne Sal er Plads og Foder.
Gjør Gavn i Huset! vær min tredie Haand! —
Hvor dog Agnete bliver af i Aften.
Nu sidder hun ved Stranden, kan jeg tænke,
Og spilder Tiden, som er mig saa kostbar!

— Men see der er han: Jh, velkommen Hintze.
Maria, Joseph signe Eders Indgang.
(hun kysser paa sin Haand og rækker den til Hintze, som træder ind.)

Hintze.

Her har I mig og fem og tyve Stude,
Jeg lod dem som mit Følge staae i Porten!
Hu, jeg er bandsat træt! imorges tidlig
Gik jeg fra Odense, og Veien veed I
Gaaer ud og ind, saa den faaer aldrig Ende.
Nu er jeg her da i mit Standqvarteer,
Kan hvile og faae Kræfter til imorgen.
Nu Mutter Gerdrud, I maa brase op!
Selv har jeg med mig deiligt Bremer-Øl
Og denne Flaske med Klaret for Eder.

Gerdrud.

Jeg brase op! hvad tænker I dog paa?
Det er jo Fastedag.

Hintze.

Ja, ja, det veed jeg!
Men tæt herved jeg traf en sælle Tigger,
Ham gav jeg Penge for at faste for mig;
Og seer I da, saa har jeg Lov at spise;

Det er jo tydeligt! — Men siig mig nu,
Hvor er Agnete? Altid er hun ude.

Gerdrud.

Hun er ved Stranden vel, der gaaer hun gjerne.

Hintze.

Ved Stranden? Jh det kan jeg lide! —
Ved Stranden, see der gaaer hun alletider!
Hun er formeget paa sin egen Haand.
I skulde, det vil sige med det Gode,
Dog have Haand i Hanke lidt med hende.
Hvad driver hende vel derned til Vandet?
Det er ei godt, og hvortil skal det lede!

Gerdrud.

Hun kan ei andet! troe mig, thi jeg veed det.
Det reiser sig fra hendes Fødselsstund.
I veed jeg kommet er fra Jyllands Vestkyst.
Jeg med min Mand gik tidt paa Fiskefangst;
En Dag, mens jeg var svanger med Agnete,
Og Ebben havde trukket Havet bort,
Gik jeg med ham; vi var' en Miil fra Land,
Vi samled Rav og Solen brændte hedt;
Da fik jeg ondt. Der stod et Vrag i Sandet,

Der krøb jeg ind og fødte min Agnete.
Men Floden kom; langt ude brølte Havet;
De store Bølger vælted' frem paa Sandet!
Det var ei Spøg! min Mand tog mig paa Ryggen
Og holdt det spæde Barn fast i sin Arm;
Saaledes løb og gik han, fulgt af Floden,
Der naaede ham, før han fik Fod paa Kysten.
Han vaded' frem med os igjennem Strømmen;
Den salte Bølge i sin vilde Brænding
Har døbt Agnete! hun er Havets Barn!
Der blev hun født, der drømmer hendes Tanke!

Hintze.

Men I, fra den Tid, fik vel nok af Havet?

Gerdrud.

Det var en farlig Stund! nu er den glemt.
Og gjerne var jeg blevet der ved Havet,
Thi det var Noget imod Kattegattet!
Men da min Mand med vore Nabofolk
Forfulgte Konning Knud, der var for haard,
— Nu er han salig og en mægtig Helgen;
Saa drog jeg med til Fyen — hvor jeg blev Enke.
Her boer jeg nu i denne gamle Gaard,

Der staaer forfalden og forladt paa Næsset,
Og kaldes Holmegaard. Den Smule Herberg,
Jeg her kan holde, hjælper altid noget.

Hintze.

Nu ja, det veed jeg! hvad skal dette til?
Bras heller op, faae Ilden til at brænde,
Thi jeg er sulten, trænger til at spise;
Saa kommer vel Agnete, vil jeg troe,
Thi naar jeg først er mæt, saa har jeg noget,
Ja noget Vigtigt, for jer begge to!
Alt sidste Gang jeg vilde talt derom,
Da blev der intet af, nu maa det siges!
Kjed er jeg af at være Enkemand;
Jeg er ei gammel, staaer mig ogsaa godt,
Og naar en Mand, som jeg, nu kom som Frier,
Hvad vilde man da sige, Moder Gerdrud?

Gerdrud.

O Gud, o Gud! — Ja, hvad vil man vel sige?
Det kommer saa uventet! Sligt et Skridt
Maa overveies, overtænkes noie!
Nu er jeg Enke alt paa tolvte Aar,
Min salig Mand, hvor han var eiegod

Men jeg har grædt for ham de salte Taarer.
Og skulde En erstatte mig hans Tab,
Ja, da I vil, at jeg skal tale Sandhed,
Da var det Eder.

Hintze.

Hvad? I troer at det
Er Eder, som det gjælder! Nei Agnete!
Jeg mener hende; det er saa naturligt!

Gerdrud.

Ah, saa! Agnete? Jeg forstaaer det nok!
— Ja, det beroer paa hendes eget Hjerte!
Der kommer hun med Hemming, prøv derpaa!
Dog frygter jeg, I hende er for gammel.
Husk paa at: „lige Børn de lege bedst!"

Agnete og Hemming (træde ind).

Agnete.

Den smukke Aften lokked mig fra Huset.
Fuldmaanen skinner, det er deiligt Havblik!
Herinde er saa trykkende, saa lummert,
Og mindst jeg vented' slig en Gjæst som Eder.

Gerdrud.

Og det er Dig iſær Beſøget gjælder.
Ih, bøi Dig Barn for al den ſtore Ære!

Agnete.

Hvorledes, mig?

Hintze.

Kom, ſæt Dig ned Agnete!
Du mærker nok, Moer Gerdrud er lidt gnaven.
Men det gaaer over, kjender jeg til hende!
See, hvad jeg har til Dig fra Svendborg Marked,
En Perlehue; den vil klæde godt!
Jeg tænker paa Dig, naar Du mindſt det drømmer.
Jeg holder af Dig, Du er god og ſmuk!
Og naar jeg nu har ſpiiſt, er bleven mæt,
Saa faae vi en fornuftig Paſſiar;
Og om Du vil, naar jeg imorgen reiſer,
Saa ſkal jeg lave Dig det bedſte Sæde
Paa een af Studene. Du tager med mig,
Og naar Du ſeer, hvorledes Alt er hjemme,
At der er fuldtop, ſom ſig hør og bør,
Saa kan vi lade Præſten ſige Amen.
Har Du forſtaaet mig? Jeg frier til Dig!

Hemming.

Agnete, kan og vil Du os forlade?

Hintze.

Ja vist, det kan hun! men hvad er vel det?
Moer Gerdrud følger med, ifald hun vil,
Og Du, min Gut, skal spille ved vort Bryllup!
Som Sødskende I vored' op tilsammen,
Dog Sødskende maa skilles her i Verden!
— Men see, der er Moer Gerdrud alt med Fisken.
Hør, hvor den braser! sæt jer nu Børnlille,
Og smag mit Bremerøl og min Klaret,
Imidlertid vi tale om mit Bryllup.

Hemming.

Jeg er ei sulten, og saa vidt jeg troer
Er' Ørerne urolige derinde.
Jeg faaer at see, hvorledes de er' bundne

(gaaer ud.)

Gerdrud.

Hvad siger nu Agnete til jert Ord? —
Naa, Barn, Du har din egen Villie for Dig.

Hintze.

Ih! hvad hun siger? Pigen siger „ja!"

Agnete.

Der feiler J! hun kan, hun tør det ikke.
En Hustrue skal forlade Slægt og Hjem
Og følge Manden, hvor han gaaer i Verden,
Med Sjæl og Tanke leve kun for ham
Og skabe Lykke ved sin stille Virken;
Det kan jeg ei, det føler jeg for vel!
Der er en mægtig Higen i min Sjæl,
Der driver mig, jeg kan det ei forklare!
J vil ei vredes —?

Hintze.

Altsaa da et Afslag?

Agnete.

J hører dog jo helst Oprigtighed.

Hintze (hæftig).

Ja vist, ja vist! — Nu skynd jer lidt Moer Gerdrud!
Lidt mere Brød, to Fisk endnu paa Bordet,
En Slurk Klaret, saa reiser jeg igjen!
Det er saa kjøligt nu ved Nattetid,
Imorgen brænder Solen altfor hedt.

Agnete.

J bryder op i Aften! er J vred?

Hintze.

Jeg vred? Hvorfor? Jeg har jo ingen Grund.
Det er mit Lune! jeg har ogsaa Lune! —
Nu, Eders Sundhed! den vil I dog drikke?
Tag med et Bæger, Gerdrud! lad det smage! —
I see mig, — naar jeg kommer her igjen!

Strandbred.

Hemming (sidder paa en Steen og synger).

Bag Ellekrattet nede, hvor Møllehjulet gaaer,
Der tjente jeg hos Molleren i fire Ungdoms Aar;
Paa Stænten jeg om Aftenen satte mig tidt,
Og talte med Møllerens Datter da lidt.

Det var som man fra Øinene ind i Hjertet saae,
Jeg kunde hele Natten ligge og tænke derpaa.
Hun deelte mine Sorger, jeg sagde hende Alt,
Men aldrig om min Elskov jeg hende har fortalt.

Men havde hun mig kjær, som jeg hende, her paa Jord,
Da havde hun nok vidst det uden et eneste Ord.

Tidt bad jeg i mit Hjerte: „lad min Elskov forgaae,
Jeg fattige Knøs kan dog aldrig hende faae!"

Hun trykked' mig i Haanden, da jeg var syg og bleg,
Men derved af mit Hjerte ei Kjærligheden veg!
Hun saae saa venlig til mig, hun bad mig være glad,
Og vor Herre og mit Hjerte, de gjorde hvad hun bad.

Jeg følte saadan Drift, saadan Lyst i min Sjæl,
Saa mødtes vi ved Lunden forleden i Qvel,
Da tog hun mig i Haanden og sagde: „er Du der?
Du hilser en Trolovet, min Fæstering er her!

„Ja, Guld og rige Perler gav mig hans Kjærlighed?
Og Du, Du er den første, der om min Lykke veed!"
Jeg kysfede paa Haanden, men sagde ei et Ord,
Det var som al min Tanke var lagt i sorten Jord.

Om Aft'nen var der Gilde, og jeg var ogsaa med,
Jeg sad ved Siden af dem, paa det fornemste Sted,
Vi klinkede, vi drak, sang Viser ovenpaa; —
Jeg maatte være glad, thi de Alle paa mig saae!

Men Morgenen derefter og hver en Dag der kom,
Saa løb det mig i Hovedet underligt om.
Alt gik mig, som jeg ønsked', det Ene mangled' kun!
De holdt jo Alle af mig, selv Kjæresten og hun!

De trykked' mig i Haanden, de vidste ei min Vee,
De kysſede hinanden, det var stor Lyst at see! —
Da fik jeg saadan Længsel at see mig lidt om,
Jeg pakkede da sammen, ei veed jeg, hvor det kom!

Jeg sagde: „jeg vil see Alverden og dens Lyst,"
Men meente: „jeg vil glemme den Verden i mit Bryst!"
Hun saae paa mig og sagde, o Gud det var saa haardt!
„Vi holde Alle af Dig, hvorfor vil Du da bort?"

Da kom jeg til at græde, men dengang gik det an,
Man græder, naar man skilles, det sagde ogsaa han.
De fulgte mig paa Veien, — da gled jeg paa en Steen,
Det var vor Herres Villie, jeg brød mit ene Been.

Nu ligger jeg i Møllen, hun pleier mig der,
Hver Dag hun kommer til mig, og med sin Hjertenskjær.

Til Juli holdes Bryllup, „kom med," igaaer de bad',
„For saa er Du helbredet og skal ret være glad!"

Jeg hører Vandet bruse og Hjulene at gaae,
Gud give, jeg derude under Møllehjulet laae!
Der blev jeg bedst helbredet og i mit Hjerte glad,
Og derom var det jo, de to Elskende bad.

Agnete (som nærmer sig ham).

Det er en sorgfuld Vise, der Du synger.

Hemming.

Agnete! Det er Dig! Du kommer her! —
— Imorgen altsaa vil Du os forlade?

(griber hendes Haand.)

Farvel Agnete! glem mig ikke ganske.
Bliv lykkelig! — ja, ja, det vil Du sikkert!

Agnete.

Dog græder Du!

Hemming.

Jeg er for blød som Mand,
Det veed jeg nok, jeg kan ei gjøre for det!

Du er mig kjær, som om Du var min Søster,
Og for en Søster tør en Broder græde.

Agnete.

Men hvo har sagt, jeg gaaer? jeg bliver her.
Jeg gav ham Afslag; hørte Du det ikke?

Hemming (springer glad op).

Du gav ham nei?! Du kan ei elske ham?
O Gud, Agnete, hvor Du gjør mig glad!
Du bliver hos os, vil os ei forlade? —
Ja tro mig, tro mig, der er bedst her hjemme!
Alt vil jeg gjøre, Alt, hvad Du forlanger!
Siig mig Agnete, er der Feil hos mig,
Siig, er der Noget, der mishager Dig?
Jeg skal forandre mig! O, siig kun Alt!
Jeg vil saa gjerne, Du skal synes om mig,
At Du maa være ret tilfreds her hjemme!
— Men siig, hvad svarte Hintze? Han blev vred!
Han skjændte vel, og drak saa ret i Harme!

Agnete.

I denne Stund han bryder op herfra;
Jeg har fortørnet ham imod min Villie.

Hemming.

Han reiser bort? Nu, det er jo det bedste!
Tænk ikke meer derpaa. Her er saa smukt,
Det er, som Træ og Blomst nu sov og drømte.
See, hvilken Søile af det pure Guld,
Fuldmaanen kaster henad Søens Flade
Jeg veed ei selv, som Ældre, og hos Dig,
Har Aftenen, mod før, sig reent forandret.
Naar med min Sækkepibe jeg gik hjem,
Lidt ud paa Midnat, viste sig saa meget!
Den fæle Natravn svang sig op fra Mosen
Og skreg høit over mig; ei saae jeg op,
Jeg frygted' for at see igjennem Vingen
Og da forvandles selv til slig en Rædsel;
Varulven stak sit Hoved frem bag Krattet
Og viste Tænder, mens jeg gik forbi,
Hvor Kjæmpehøien stod paa røde Pæle!

Agnete.

Kan det forskrække Dig, at Natten har,
Saavel som Dagen, sin særegne Færdsel?

Hemming.

Jeg følte altid dog en sælsom Gysen,

Naar jeg ved Maaneskin kom nær ved Kirken,
Hvor Straalen faldt paa de bemalte Ruder,
Og Kirkenissen med sin røde Hue
Sad i den aabne Luge over mig,
Og nikked' Takten til de Dødes Dandse;
Men nu, som sagt, nu er det anderledes!
Nu seer jeg aldrig uden Elverpigen,
Der som en Taage svæver over Engen,
Og ei hun skrækker, thi hun ligner Dig;
Ja, tidt jeg troer, det er Dig selv, som kalder;
Men nævner jeg da glad Madonnas Navn,
Da er hun borte. Tidt gjør det mig sorgfuld;
Saa nær er Du min Tanke og mit Hjerte.
— Ja lee kun ad mig, jeg er ret et Barn!
Jeg troer, jeg døde, hvis vi skiltes ad.

Agnete (rækker ham Haanden).

Vi skilles ikke! Du er mig for sorgfuld!
Hvad fattes Dig?

Hemming.

Jeg veed det ikke selv,
Og dog jeg troer, jeg veed det! denne Aften
Har gjort mig ældre i min hele Tanke!

O var jeg riig og havde Gods og Land,
Da kunde jeg vist blive ret lykſalig!
Hvorfor ſkal dog ſaa mangen være fattig,
Kun Guld, kun Guld kan gjøre ret vor Lykke!

Agnete.

Hvor kan Du ſige Sligt? det klinger hæsligt!

Hemming.

Men er dog Sandhed! — Armod eier Intet!
Dets Haab er ſelv et ſygt forkuet Barn,
Der gaaer i Pjalter, ſynger Tiggerviſer!
O, var jeg riig! riig, ſom jeg nu er fattig,
Da voved jeg, hvad nu der er umuligt!
Jeg ſagde Dig, hvor høit jeg elſker Dig,
Hvorledes Du mig er mit halve Væſen!
Jeg tilſtod Dig min ſtærke Kjærlighed — —!
O, vær ei vred, jeg kan jo ei derfor! —
Du er ſaa taus! — Du vil ei ſee paa mig!
— Ak, jeg har ſagt, hvad ei jeg burde ſige!
Har jeg fornærmet Dig? — O græd dog ei!
Din Taare falder mig ſaa tungt paa Hjertet.

Agnete.

Lev vel! lev vel! (river ſig løs.)

Hemming.

O, din Tilgivelse!
Glem, hvad jeg sagde! Vær mig god, som før!

Agnete (trykker hans Haand).

Jeg er dig god!

(skjuler sit Ansigt med Hænderne og forlader ham.)

Hemming.

(staaer et Øieblik taus og seer efter hende.)

„Jeg er Dig god!" hvorledes
Tør jeg forstaae det? — Hun brast stærkt i Graad,
Hun som saa sjeldent græd, skjøndt dybt hun følte.
Min Haand hun trykkede. — O, gode Gud,
O, tør jeg troe det? — Ja hun elsker mig!
Hun elsker mig! O, hvor det lyder smukt!
Jeg Blomsterne maa kysse i min Glæde
Og vække Alferne til Morgen-Flugt,
De saae i Aftes mig saa bittert græde!

(tager en Blomst.)

See, Blad for Blad har lukket sig saa tæt,
Derinde slumrer Alfen sødt og drømmer;
Vaagn op! hun elsker mig! O veed Du det?
O føl den Lyst, som mig igjennemstrømmer!

Et andet Sted ved Stranden.

Agnete.

(indesluttet i sig selv)

Jeg skal bedrøve alle mine Kjære,
Kun hige efter, hvad ei selv jeg veed?
Jeg føler tidt, at her er godt at være,
Og dog har Intet heelt min Kjærlighed.
Min Længsel er kun, at jeg maatte blunde,
Ja, ret en evig Søvn; o, gid jeg kunde!

Ved Havblik, naar man seer de lave Grunde
Som grønne Banker i det mørke Blaa,
Jeg veed ei selv, jeg ønsker der at blunde,
Hvor over mig de store Skibe gaae.
Det er ei nogen Grav, hvor Jorden tynger,
Det Verdens Vugge er, hvor Barnet gynger.

Naar Storm og Bølger kjæmpe med hinanden,
Men Brændingen og Skummet fyge op,
Da har jeg Lyst at springe ud i Stranden
Og flyve paa den vilde Bølgetop,

Hvad eller blunde under Dybets Strømme,
Og skue Stormen over mig i Drømme!

Med Blomster og med Grønt sig Landet smykker,
Et sminket Liig, hver Sommer, Høst og Vaar;
Nei, Liv og Sjæl i Havet mægtigt bygger,
Thi svulmer det og høit mod Kysten slaaer.
Mens Jorden pyntes maa, for at behage,
Alt ved sig selv er Havet alle Dage!

Bølgernes Sang.

Første Chor.

Seer Du, der ved Stenen atter
Staaer den smukke Eva-Datter,
Seer paa os i sine Drømme,
Medens Luftens friske Strømme
Om de lette Klæder bølge,
Vise Formerne, de dølge?
Lad os svulme høit og sukke,
Kysse Foden paa den Smukke.

Ander Chor.

Pige, lad mig dig omslynge,
Bryst mod Bryst vi da vil' gynge,
Paa min Arm jeg dig skal hæve,
Høit mod Himlen vil vi svæve,
Læbe fast mod Læbe bæve;
Stige, dale, atter stige
Salig gjennem Luftens Rige,
Mens af Siv og Skummets Lillie,
Kongekronen jeg Dig flætter
Og om dine Lokker sætter!
Troskab er mit Hjertes Villie!

Tredie Chor.

Elskov, Du kan Kjæmpen bøie!
O hvor sødt, at kunne blunde,
Hoved lagt paa Barmens sunde
Fyldig runde Livsens-Høie!
Alfer! seer i Pigens Blikke,
Og af Tryllemiøden drikker!

Fjerde Chor.

Ha! den ſtolte Havmand kommer.
I hans Bryſt er Elſkovs Sommer,
Hende ſøger han, kun hende!
Havet maa ved Solen brænde.
Hen til Stenen hiſt han haſter,
Kappen, gjort af Skum, han kaſter;
Nu i Maan'ſkin der han ſidder,
Omſkabt til en deilig Ridder.
Fik, ſom han, vi ſlige Kræfter,
O, da fulgte vi ſtrax efter.

Havmanden
(ſynger)

Jeg veed et Slot, dets Væg og Tag
Er' grønne Bølger, Lag paa Lag,
Ei bygge Spurvene derpaa,
Nei Skibe ſees for Fugle ſmaa.
Dets Søiler er' de ſtride Strømme,
Hvor Hvaler og Delphiner ſvømme!

Det naaer fra begge Polers Jis
Hen under Sydens Paradiis,

Det har en Urtegaard saa skjøn,
Den voxer altid sommergrøn.
Det vilde Qvæg paa Engen gaaer,
Hvor Tang, som Kruusemynter, staaer;
Ei Stormen naaer til disse Zoner,
Den høres kun som Orgeltoner!

Naar stolt den over Slottet boer,
Paa Taget Skummets Lillie groer;
Men er det maaneklart og tyst,
Da smelter dobbelt der hvert Bryst,
I Maanens milde Glød man svømmer,
Og synger høit, hvad Hjertet drømmer.

Agnete.

Hvo er den Fremmede? En Riddersmand?
Saa tankefuld, saa ene her ved Stranden!
Hans dybe Sang gaaer underligt til Hjertet.

Havmanden.

Hil være Dig Agnete!

Agnete.

I mig kjender?

Ei saae jeg Eder før! I er en Ridder
Dog ei I hører hjemme her i Egnen.

Havmanden.

Hvor vil Du hen! vi ere Naboer.
Du boer ved Havet; Havet er mit Hjem,
Der færdes jeg!

Agnete.

Fribytter er I altsaa?

Havmanden.

Ja, som Du vil! tidt gjør jeg herligt Bytte.
Tro ei, min Vei begrændses her af Danmark!
Tidt var jeg Styrmand paa det løse Isfjeld,
Hvor kun en Isbjørn var min Reisefælle;
Tidt gik min Vei, hvor Solen brændte lodret,
Og spraglet Pragtblomst speiled' sig i Vandet.

Agnete.

Et herligt Liv, rigt paa Bedrift og Viden!
— I har da sikkert, da I kom saa vidt,
Seet Golgatha og Paradisets Have?
Det ligger jo mod Øst, langt over Havet?

Havmanden.

Jeg bragte mangen Pilgrims-Skare did,

Hvor Mahoms Maane lyser over Korset,
Hvor Græklands stolte Gudebilleder,
Halv sønderbrudte, ligge skjult i Græsset.
Der lærte jeg: selv Guderne maa døe! —
For Edens Have reiste sig Olympen
Med Sneelaviner, og med Blomst og Frugt;
Og da den sank, stod i den lave Dal
Den røde Rose duftende og frisk,
Der svulmer til en Throne for Madonna!
Ei Mahoms Houris bryder den saa let!
Dog selv den bedste Blomst i Tiden visner:
Madonna selv gaaer til de gamle Guder!

Agnete.

Du skrækker mig! Heel sælsom er din Tale!
Den faaer mig til at gyse, og dog maa jeg
Begjærlig drikke Lyden fra din Læbe.
Ei Alt jeg fatter, hvad Du siger mig,
Men ny' Begreber fødes i min Tanke!

Havmanden.

Som Ørnen flyver Manden vidt omkring,
Mod Solen og mod Dybet gaaer hans Veie;
Da skjærpes Blikket, Tanken vinder Kraft,

Mens Qvinden ligner Urten, der er dømt
At vore fast og qvægende om Reden.

Agnete.

Og denne Lod Du troer da er saa tung?

Havmanden.

Glemt tumler hun sig i det snevre Hjem,
Seer vel til Gryden, tvætter sine Børn,
Og syer og lapper paa de gamle Klæder.
Selv hendes Tanke er en bunden Falk
Paa Mandens Haand, afrettet for hans Villie.

Agnete.

Er stille Huuslighed da ei en Dyd?
Er det ei skjønt, heelt at opoffre sig
For Een alene, trofast lyde ham,
Og smykke Hyttens Væg med Fredens Maigrønt?
Lad Mandens Navn kun naae til fjerne Slægter,
Mens Qvinden, som var Qvinde kun, er glemt;
Hun veed med Vished dog, at mange Aar
De Tanker leve vil, som hun har vakt
Og nedlagt i en kjær Omgivnings Hjerter;
Og var' de gode, har hun ogsaa virket,
Ei blot for Hjemmet, men for Land og Rige!

Havmanden.

Du er tilfreds da med din Lod, Agnete?
Nei kun din Læbe maler deiligt Havblik!
Jeg veed din Tanke, veed den, som Du selv.
Hvis Du var Mand, da steg Du stolt paa Bølgen,
Forlod en dorsk, en død Ensformighed!
Lod Stormen kjøle Blodets vilde Brand,
Og saae Dig om i denne smukke Verden!
Men selv som Qvinde er Du ikke skabt,
At bøde Garnet for den ringe Fisker,
Ei bære Sækkepiben til et Gilde,
Hvor Adelsdamen, svøbt i Sølv og Zobel,
En aandløs Dukke, fornemt overseer Dig!
Din Sjæl er stærk og dristig som en Hval,
Mandsmod og Tanke lever i dit Indre;
Følg denne Kraft, derfor blev den Dig givet!

Agnete.

Hvo er Du Fremmede? Ei veed jeg vel,
Om jeg skal frygte Dig!

Havmanden.

Hvorfor vel frygte?

Jeg peger løst kun paa de Billeder,
Jeg finder i din Tankes Billedbog.

Agnete.

Men saae Du ret, saa fandt Du der ei Afrids
Af dristig Kjæmpe, klædt som Fiskerpige.
Jeg er et sælsomt, et usaligt Væsen,
Der ønsker kun, hvad selv jeg ei begriber!
Jeg saae engang en fremmed Gjøgler her,
Der med en sjelden Fingerfærdighed
Lod flere Kugler spille høit i Luften,
Hver greb han for at kaste den igjen
Og faae den ny', som strax han atter kasted'.
Det var det sande Billed af mig selv,
Af Hjertets Længsel og min hele Stræben.

Havmanden.

Er Villien fast, da kan man Alt beseire.
Du finder Ro, Du finder Hjem og Lykke!
Naar Svanen flyver over Verdenshavet
Og synker træt, den drukner ei i Bølgen,
Men finder tidt en Lothusplante der,
Som aabner Bægeret med Livsens Manna. —

— Du synker ei! jeg spaaer Dig Livets Lykke!
Den stolteste af dine Drømme skeer.

Agnete.

Hvem er Du dog?

Havmanden.

En trofast Ven, Agnete.
Lev vel! vi mødes snart igjen ved Stranden.

(forlader hende pludselig.)

Agnete.

Var det en Drøm? Nei, Klarhed selv jeg fik!
En Tankeverden i min Sjæl opgik.
Jeg frygted' ham, og hørte dog saa gjerne
Hans lette Leg med Sandkorn, som med Stjerne.
Det var en Mand! stolt som den vilde Strøm,
Saa klog, saa smuk —! — — Det var dog vist en Drøm!

Alferne i Græslet.

Den Første.

Ras dog ikke, som Berserker.
Tys! os ellers Pigen mærker!

Ha, hvor hendes Kinder brænde!
Lad os bæve let om hende,
See, hvor Barmen smukt sig runder,
Og, naar hun paa Leiet blunder,
Vise hende Fremtids Sommer,
Hvor den stolte Havmand kommer
I sin Skikkelse som Ridder.
Hun hos ham paa Skibet sidder,
Svæver over Dybets Vande,
Skuer alle Verdens Lande,
Storm og Stille, Skyens Haller,
Dybets Sale af Koraller.
Dog i Drømme selv vi føde
Kjærlighedens bittre Søde.

Den Anden.

Mens dit Drømmeskib stolt seiler,
Gaaer jeg til den anden Veiler;
Spillemanden vil jeg gjæste;
Han skal sin Agnete fæste.
Kom enhver, som følge vilde,
Vi vil holde Bryllups-Gilde

I den duftende Skjærsommer!
Sølvtrompeter, Kjædeltrommer
Klinge skal fra Brudehuset,
Mjøden skumme høit i Kruset,
Og mens Alt er Fryd og Gammen,
Dandser Brud og Brudgom sammen.

Næste Dag.

(Moer Gerdruds Stue.)

Hemming. Gerdrud.

Hemming.

Jeg fik det sagt, jeg veed ei selv, hvorledes!
Jeg sagde hende høit min Kjærlighed.
Først blev hun taus, saa trykked' hun min Haand
Og sagde mig, hun var mig god af Hjertet.
Jeg veed det nok, jeg har ei handlet klogt,
Jeg har kun Fattigdom at byde hende,
Men jeg er ung, og nu ei Modet mangler!
Arbeide vil jeg! hugge Ved i Skoven!
Og muligviis, hvo veed, jeg faaer en Plads,

Som Landstingsrider. Jeg har Haab derom!
O vær ei vred! vær god, som altid, mod mig!
Jeg elsker hende! hun er al min Tanke.
Giv din Velsignelse! Ak Ingen
Vil være Dig saa trofast Søn, som jeg!

Gerdrud (med Taarer).

Du elsker hende. Ja, det veed jeg nok!
Det har jeg mærket vel og vidst ret længe.
En Daarskab er det, som Du siger selv,
Og dog begaaer jeg, ved mit Ja, den samme!
Du er mig kjær, Du er min gode Søn,
Og hvad vor Herre vil, kan ei forandres!
Jeg vil ei tvinge hende til en Rig,
Ei drikke Viin af hendes salte Taare.
Har I hinanden kjær, da ægt hinanden!
Vær tro, vær flikkelig, lad saa staae til,
Vor Herre sørger nok for Brød i Huset!

Hemming (jublende).

Du siger Ja! nei, er det ogsaa muligt!
Har jeg forstaaet Dig? Hun bliver min?
Agnete tør jeg kalde Brud og Hustrue?
O, jeg maa græde, græde og dog lee,

Og kysse Dig min egen gode Moder!
Nei, hvor man dog kan blive lykkelig!
O, Gud skee Lov og Tak, fordi jeg lever!

Gerdrud.

Jeg mærked' nok i Aftes med Agnete,
Da hun kom hjem, at der var noget skeet,
Jeg vidste selv ei hvad! hun var saa taus!
Og eengang, som jeg saae ret stivt paa hende,
Blev hun saa rød; men jeg var træt og søvnig,
Og gjorde mig ei nogen Tanke om det.
Nu først begriber jeg, hvad vel hun følte!

Hemming.

Jeg burde alt i Aftes sagt det Hele,
Det havde vist Agnete ogsaa ventet.
Imorges trykkede hun mildt min Haand,
Og saae ret underligt vemodigt paa mig.
Saa skyndte hun sig bort. Jeg saae, hun gik
Til Engen for at samle Bukkeblade
Og Nølleker til Klostrets Abbedisse. —
Jeg finder hende strax, jeg løber alt,
Og siger — at Du er vor gode Moder!

Gerdrud (i det Agnete træder ind).

Der er Agnete! — Nei, hvad er dog det,
Du der har plukket mellem hvad Du skulde?
Der er jo alskens Ukrud deriblandt!
Men Tankerne var' ikke med paa Engen,
De blev' og havde Feber her i Stuen.

Hemming.

Agnete, det er sagt! Hun veed det Hele.
Du er min Brud! Hun har velsignet os!
O Gud, jeg ei fortjener denne Lykke!

Agnete.

Din Brud! — —

Gerdrud.

Ja, Barn! bliv nu ei rød igjen,
Jeg holder selv jo grumme meget af ham,
Ret som han var min Søn! det er han ogsaa!
Nu ere I jo begge mine Børn!

Agnete (som uforandret stirrer hen for sig).

Din Brud!

Hemming.

— Agnete, ja! min Brud,
Det er Du nu! Du elsker mig jo dog?

Dit milde Blik, dit Ord, dit stærke Haandtryk
Har skabt den søde Vished i min Sjel!
Du er dog glad? O, tro mig! al min Tanke,
Mit hele Væsen lever kun for Dig!

Gerdrud.

Naa Pige! hvor Du staaer! kom til Dig selv!
Hvad er der meer —?

Agnete (tankefuld).

Jeg tænkte paa mit Bryllup!

Strandbred.

En lille Fugl (flyver forbi og synger).

Qvivit! qvivit! O søde Lyst,
At flyve langs den grønne Kyst!
— Mens Skibet staaer med slappe Seil,
Min Vinge slaaer paa Havets Speil!
Nys kom jeg der, hvor Humlen groer
Om Vinduet, hvor Agnete boer;
Jeg nipped' af det grønne Blad,
Men ingen saae mig, hvor jeg sad;
Jeg qviddred', som jeg kunde bedst,

Man talte høit om Bryllups-Fest,
Dog Ingen saae fra Ruden ud.
Qvivit! nu er Agnete Brud!

Bølgerne.

Sært jeg bæver! Sorg og Vrede
Driver mig fra Kystens Tang.
Stolte Havmand, dybt dernede,
Hørte Du, hvad Fuglen sang?
Snart skal Kirkens Klokker klinge,
Lyset skinne stærkt herud,
Sangens Toner til os bringe:
Ak, nu staaer Agnete Brud!

Havmanden.

Svulmer høit, I vilde Strømme,
Dulmer mine Elskovs Drømme!
Braasøe høit ved Braasøe stige!
Nat og Død er nu mit Rige. —
Mens jeg raask hiin Tremast krænger,
Bryd da Luger, Roer og Stænger,
Løft den hver med stærke Arme
Høit mod Stormen, der i Harme

Sprænger Seilet. Styrt den atter
Ned imellem Eders Fjelde,
Hvor selv intet Vindpust melde
Kan om Stormene, som spille!
Seilet hænge slapt og stille!
Løft paa ny den høit med Skummet,
Bryd hver Planke! træng i Rummet!
Slynger høit mod Skyen Vandet,
Der er Bryllups-Fest paa Landet!

Moer Gerdruds Stue.

(Uveiret tager meer og meer til. Agnete sidder tankefuld paa en Bænk og snart nynner, snart taler stille for sig selv.)

Solen brænder, Dagen er klar,
Duggen falder fra Himlens Glar
Over de grønne Lunde,
Der hvor de Døde blunde! — —

— Hans Brud! — Jeg er hans Brud? Snart holdes Bryllup!
Men er han mig ei kjærest da blandt Alle?

Han er saa god, han elsker mig saa trofast!
— Jeg gav ham „Ja". — — Nei! taus min Læbe var!
Mit stærke Venskab gav han Elskovs Vinger.
Dog var hans Smerte min! jeg maatte græde;
Men kan ei dele med ham nu hans Glæde!

(hun bliver nogle Øieblikke taus.)

Lærken synger sin Morgensang,
Bader i Dug sin Vinge;
Toner qvæge, er Barmen trang,
Hjertet de Taarer bringe! — —

— — Nei, nei! jeg er ei længer noget Barn;
Mig mangler ikke Mod og kraftig Villie.
Jeg skabtes ei, for evig her at drømme!
Jeg er jo Qvinde! Qvindens Lod er min,
Og den er skjøn og stor, en Verden selv!
Hvad kan mit Hjerte ville ønske mere? —
Kort Dagen er; jeg sysler tro her hjemme,
Og ud paa Aft'nen, naar ei Hemming kommer
Endnu fra Gildet med sin Sækkepibe,
Gaaer jeg at møde ham, og hører Havet
Med sagte Skvulpen synge dybe Sange,
Som ei jeg ret forstaaer og vil ei heller,

Thi der er vorden Havblik i min Sjel,
Hvor Fortids Drøm staaer lig en sjunken Stad,
Dens Minde stiger kun i Klokketoner,
Der sært vemodigt bæve over Søen,
Og svinde snart igjen i Aftenluften!

(hun synger stille for sig.)

Lykkens Guldfugl den flyver med,
Hvor vi end vandre ville;
Ak, paa vor Grav er dog først det Sted,
Hvor den sidder os stille!

Gerdrud og Hemming (træde ind).

Gerdrud.

Hvor kan Du synge, Barn, i sligt et Veir?
Det er, som Jord og Himmel vil gaae sammen!
Hør, hvilken Søgang, som ved Vesterhavet!
Maria Joseph! saae Du dette Lyn?
Gud være naadig hver en Sjel paa Havet!

Hemming.

Nu skyller Regnen ned; snart vil det hofte.
Strandmaagerne slaae Vingerne mod Ruden.

Der falder Hagl; nu gaaer vor Æble-Høst!
See, Humleranken rives ned fra Muren
Og hvirvles bort! — Der lyned' det igjen!
Det er et Veir!

Gerdrud.

Vi høre snart om Stranding!
O, hellige Maria, Jesu Moder!
Skal dog Ulykken skee, da tænk paa os!
Lad Godset drive op paa vore Kyster!
De Døde skal vi synge Sjelemesser,
Og pynte deres Grav med Sand og Blomster.
Dog, ak! hvad faaer man vel? Det hele Gods
Tilhører Bispen, og han passer paa.
Jeg tænker, vi har snart hans Folk herude!
Men vi er' først! — — Hu, hvilket Tordenskrald!
Nu slog det ned; det fulgte tæt paa Lynet.

Hemming.

Der kommer Nogen!

Gerdrud.

Dog ei Bispens Folk?

En Zigeuner-Familie (gjennemblødt af Regnen, træder ind).

Zigeunermo'er.

Ih, see god Dag! god Aften! hvad det er;
Thi Alt er ud i Eet, hvorfra vi komme.
I Sanct Huberti Navn, I vil vel unde
Os Tag i dette Veir? Plads mangler ikke!

Gerdrud.

Men stjæl ei fra mig! dog her er ei stort,
Undtagen Lænkehunden og min Kat,
Dem maa I spare! — Nei, hvor I er vadsked'!
Der er ei tør Traad paa Jer allesammen.

Zigeuneren.

Det frisker op og tørres snart paa Kroppen!
Skaf os kun Ild! selv har vi nok for Tanden.

Zigeunermo'er.

Der løb en Gaaseflok forskrækket mod os,
Da Stormen nu brød ud med Regn og Hagel;
Vi greb' tre, fire. De skal smage os!
I har vel Mjød og Malske, kan jeg tænke.

Gerdrud.

Jeg stakkels Enke! nei, jeg drikker Vand.

Men det er deiligt iiskoldt Kildevand!
I har vel sagtens nogle stærke Draaber?

Hemming.

Det er vel sagtens langveis borte, I blev født'?
Hvor fandt I dog den lange Vei til Danmark?

Zigeuneren.

Vi havde jo, her oppe, Slægt og Venner,
Der reise om, som vi; dem har vi fulgt.
Vort Hjem er Bøhmen! Kjender I det Land?
Det ligger nogle hundred' Mile borte,
Med høie Bjerge, der gaae over Skyen;
En kulsort Granskov er det halve Land.

Gerdrud.

Nu brænder Ilden. Gjør den ikke større!
Det stormer gjennem de udslagne Ruder,
Og hvirvler Røg og Gnister op mod Loftet.

Zigeuneren.

Men Muren holder nok, den brænder ikke.
Men see, der hænger jo en Sækkepibe!

(til Hemming.)

Du spiller paa den? Tag den ned min Knos!
Hvor er min Kjærling! Lad os faae en Dands,

Saa tørres bedre Klæderne paa Kroppen.
Rask, gamle Mutter! Gjæssene paa Spid!
Lad Stormen ruske, Ilden brænde lystigt!
Blæs op i Piben! heisa, brune Tinka!

(de dandse.)

Zigeunermo'er (til Agnete).

Saa ung og dog saa tankefuld, mit Barn!
Du gjætter dog ei Skjæbnens Terningspil?
Giv mig din Haand. Ei, hvor det krydser der!
Livslinien er lang, skjøndt meest usynlig.
— Ah! Stjernerne har meent det godt med Dig!
Har ingen Ridder viist sig end som Beiler?
— Tænk paa mig, Barn! hæv Hovedet! vær glad!
Du synker ei! jeg spaaer Dig Livets Lykke!
Den stolteste af dine Dromme skeer!

Agnete (for sig selv).

Ha, just hans Ord! hvorfor har jeg ei glemt det?

Zigeunermo'er.

Naa, lad mig læse meer! — kom hid i Krogen!

Zigeuneren.

Nu er jeg træt! (til Hemming) Du blæser som en Mester!
See til, Du fanger Lykken med din Pibe.

Hemming.

I troer, jeg greb den, hvis jeg gik med Eder?

Zigeuneren.

O ja, det var vel muligt! Du kan troe mig,
Zigeunerlivet er et lystigt Liv!
Vi fødtes ei som Træl for nogen Herre,
Vi ere Herrer selv, thi vi er' frie!
Lyngheden er vor Seng, see den er bred,
En Søsterseng af friske, sunde Urter!
Og giftes vi, vi ligne Kongerne:
Af egen Slægt, af egen Stand vi vælge.
Vi skifte Stok, et Brød vi bryde sammen
Og spise op; det er vor Vielse!

Gerdrud.

Forfør mig ikke Knøsen til det Gale!
Dog, han er sikker! ei han løber med.
Han er jo Brudgom, min Agnetes Brudgom,
Imorgen alt de blive Mand og Kone!

Zigeuneren.

Ih, saa kan vi komme med til Bryllup!

Udenfor Huset.

To Fugle (hoppe om paa Trægrenen ved Vinduet).

Den Første.

Nu har Stormen lagt sig, Aft'nen er saa sval,
Duftende sig reiser Skovens Bøge-Sal!
Solen gaaer i Havet, straalende og rund,
Maler os en Regnbue høit paa Skyens Grund.
O, hvor Alt er stille, ikkun Søen gaaer,
Om de hvide Maager Bølgen Skummet slaaer.

Den Anden.

Medens Stormen bruste gjennem Guds Natur,
Sad vi skjult' ved Vinduet i den sprukne Muur,
Titted' gjennem Ruden, hvor Agnete boer.
Saae Du vel den gamle, graa Zigeunermo'er?
Hvad mon vel hun spaaede? Du har hørt derpaa!

Den Første.

Kun paa Dig jeg tænkte, kun paa Dig jeg saae!
Skal vi bygge Rede under dette Tag,
Altid være sammen, baade Nat og Dag?
Vil Du flyve med mig til den grønne Eng,
Der i Hast vi samle til en Brudeseng!

Den Anden.

Kom først med til Vinduet, see dog lidt endnu!

Den Første.

Søde, lille Hjerte, jeg vil Alt som Du!

(de flyve hen til Vinduet.)

Den Anden.

Endt er deres Maaltid, De slaae dem til Ro!

Den Første.

Det er det jeg mener, vi skal med, vi to!

Den Anden.

Hvad mon hver nu drømmer? Sig mig lidt Besked.

Den Første.

Kan man drømme Andet, end om Kjærlighed?

Den Anden.

Ei Agnete blunder! seer Du, hun staaer op,
Spænder løst kun Beltet om sin smækre Krop;
Sagte hun sig lister bort fra hver og een.
Lad os sidde stille her paa denne Green,
Ei forskrække Pigen, naar hun kommer ud.

Den Første.

Sig „Qvivit!" til hende; hun er ogsaa Brud!

Agnete (træder ud).

— De sove bort den smukke Aftenstund!
Jeg selv har blundet lidt, men som i Feber.
Her er dog bedre! Luften er saa frisk! —
Jeg drømte halvt, og syntes at jeg saae
Den gamle Qvinde reise sig fra Krogen,
Og med fordreiet Ansigt, løste Haar,
At sætte sig som Mare paa mit Bryst
Og nævne ham, — som ei jeg ret kan glemme!
Jeg mægted' ei at røre selv en Finger,
Hun knuged' fast de lange magre Been
Om mine Sider, saa jeg tabte Veiret! —
Det var en Drøm! her føler jeg mig bedre!
O, hvor de friske Vindpust qvæge mig!
De snævre Vægge knuge Sjel og Tanke.
— Snart er jeg bunden der! — hvad var det dog,
Den gamle Qvinde spaaede mig derinde?
Jeg veed ei selv! kun det alene veed jeg,
At ei jeg elsker ham! at jeg som Hustru
Fortvivle vil! O Gud, jeg er hans Brud!
Imorgen alt det ringer til mit Bryllup.

(hun skjuler sit Ansigt.)

Bølgerne.

Vor dybe Vugge gynger
Med bløde Bolstre i,
Mens Stormen for Dig synger
Sin stærke Melodie,
Den klipper Mænd og Heste
Af Skyerne Du seer;
Vor Vugge er den bedste,
Her græder Du ei meer!

Agnete.

Hvor sælsomt lyder dog, i denne Stilhed,
Den sagte Bølgeskvulpen hen ad Kysten!
Det er, som om den sang et gammelt Drapa,
Betydningsfuldt, men dunkelt dog for Øret!
Jeg føler mig saa træt! jeg veed ei selv.

(hun sætter sig paa en Træstub.)

Blomsterne.

Alf, som i Drømme leger
I vort Bæger!
Alfer af Duft
Stiger i den friske Luft,

Som en gjennemsigtig Taage!
Kysser hendes Øienlaage!
Sødt hun blunde! —
Hvo med Eder flyve kunde!

Agnete.

Mit Øie lukker sig, jeg er saa træt.

Alferne.

Vi speile os i Taaren, hun har grædt!

Havmanden (stiger op paa Havet).

Agnete, kjend mig i din Drøm,
Trofast og øm!
Har Du Mod, vil Du mig følge
Paa Bølge?

Agnete (i Drømme).

— Paa Bølge!

Havmanden.

Ingen Sjel jeg fik i mit Bliv,
Kun Liv,
Mægtige Kræfter. — Du kan mig ene
Forlene
Udødelig Sjel! — Tør Du følge
Med under Bølge?

Agnete (i Drømme).

Dig følge?

Havmanden.

Jeg skal Dig berede
Dernede
Et Jordlivs Glæde og Lykke!
Slotte Dig bygge,
Smykke med Perler de hvælvede Haller,
Giort' af Coraller.
Plante en Have med duftende Sale,
Høie og Dale.
Synge og tale
Mægter hvert Blad.
Alt vil jeg gjøre, for Dig at see glad!
Høit gjennem Vandet
Skuer Du Landet;
Over dit Hoved, med Blomster og Krat,
Speiler det sig i den maanklare Nat!
Lande med Byer,
Svømme som Skyer
Over Dig hen ad den blikstille Sø;

Følg mig derned, dybt under D,
Jeg ellers maa døe!

Agnete (i Drømme).

Som Bølgesang, som Hornets Melodier,
Hans Tale klinger og gaaer til mit Hjerte,
I Havet, ja i Havet er mit Hjem,
Der fødtes jeg, der drømte tidt min Tanke!
Nu er jeg der! hvo holder mig tilbage?
Den gamle Qvinde! fast hun knuger mig
I Tangen ned. Hun sidder paa mit Bryst!
De fæle Marelokker flyve om
Den magre, brune Hals, hvor Aaren svulmer,
Hun synger mig en hæslig Bryllups-Vise,
Og famler med de lange Knokkelfingre
I mine Haar. Nu slaaer hun Knude paa det,
Og binder mig til Stenene ved Stranden!
Hun dræber mig! O frels mig i min Nød!
Svulm høit I Bølger! red mig stolte Havmand!

(hun vaagner pludselig i Skræk, og iler nogle Skridt hen imod Havet.)

Havmanden (strækker sine Arme imod hende).

Agnete, kom! her ruller Lykkens Elv.

Agnete (idet hun gjenkjender ham).

Der staaer han! der! — Beskyt mig for mig selv!

(hun styrter sig i Bølgerne.)

Fuglene.

Agnete har sig kastet i Havmandens Arm,
Han holder hende fast til sin bankende Barm;
Han kysser hendes Øine, han kysser hendes Mund,
Og fører hende med sig paa Havsens Bund!

Bølgerne.

Sært vi bæve og ærbødigt
Vige maa, men dog saa nødigt!
Fisker, ræk os dine Hænder,
Føl, hvor stakkels Bølge brænder! —
Solens Kys paa Skummets Snee
Fødte, længst i Oldtids-Dage,
Hende, vi nu atter see,
Vendt fra Himlene tilbage.
Ja, vi atter hos os finde
Skjønheds, Kjærligheds Gudinde!

Blomsterne.

Hvad synge dog de Bølger? Hvad qvad de Fugle smaa?
Vi drømte halvt, og kunde ei Ordene forstaae!

— Der oppe, høit paa Næsset, en lille Pige gaaer,
Det er jo liden Kirsten, som passer Bondens Faar.
Hun vrider sine Hænder, hun græder! hvad er skeet?
Har hver en Blomst da sovet? Har ingen noget seet?

Liden Kirsten.

Hun sprang i Bølgerne, det har jeg seet!
Jeg saae, den stærke Havmand sad paa Vandet
Og kaldte hende. Dengang de dykked' ned,
Blev der en Ring saa bred paa Havets Flade.
O Gud, hun kommer aldrig meer tilbage!
Agnete! ak, Agnete! hun er død!

Hemming og Gerdrud (komme ud).

Hvad er det Barn! hvor er Agnete dog?

Liden Kirsten.

Jeg sad ved Skrænten, kunde ikke sove,
Men saae paa Søen, der var ganske stille;
Da kom med Eet en Bølge midt derude,
Og da den faldt, saae jeg den smukke Havmand,
Med Siv om Haaret og en Perlekrone.
Han sang saa smukt, saa jeg blev ikke bange!
Han kaldte paa Agnete og hun kom.

Og tænk dog, Moster, hun sprang ud i Vandet!
Jeg saae, hun sank, og Havmanden med hende.

Hemming.

Agnete! nei, det er umuligt dog! —
Du drømte det! ei sandt, Du drømte det?

Gerdrud.

Mit Barn! Agnete! hun har os forladt!
Alt længe har jeg anet denne Time!

Liden Kirsten.

See, der er hendes Fodspor jo i Sandet,
Og der ved Stranden, see det vaade Klæde,
Som driver op! —

Hemming.

O Gud, det er Agnetes!

(skjuler sit Ansigt og græder.)

Gerdrud.

Jeg gjorde i min Fattigdom, det veed jeg,
Dog Alt for hende, hvad jeg kunde gjøre!
Jeg deelte hver en Bid. Jeg var for god!
Agnete, kunde saa Du os bedrøve! —
Ak, har man Børn, saa har man Hjertesorg.
— Men hun var ikke skabt for os heroppe,

Det har jeg altid følt. Den stærke Havmand
Har lokket Byttet, som jeg røved' fra ham!
Men hendes Sjel kan han dog ikke dræbe.
O Jesus! frels den for dit Paradiis!

Hemming.

Hun har ei elsket mig! jeg var en Daare,
Som kunde troe det! jeg var ikke smuk nok,
Ei rig! hvad kunde jeg vel byde hende?
Et Hjerte er ei nok for nogen Qvinde! —
— Jeg hang ved hende med min hele Sjel!
Enhver min Tanke jeg betroede hende,
Og glad jeg syntes, Alt hun følte med mig!
Hvem kan jeg troe paa nu i denne Verden!
Hvor har jeg kunnet elske dette Liv?!
Hvad er vel Dyd? Hvad er Uskyldighed?
En Grille kun, en Dukke, man tilbeder!
Afsted, afsted! mig staaer jo Verden aaben;
Et broget, lystigt Liv mig venter der!
Min Blødhed skal forvandle sig til Kraft,
Jeg Livet drikke vil i stærke Drag! —
— I havde Ret! her hjemme sygner Hjertet.

Jeg følger med Zigeunerskaren bort
Til nye Lande og til nye Glæder!

Gerdrud.

Vil ogsaa Du forlade mig, mit Barn?

Hemming.

O Gud, jeg maa! jeg ellers gaaer tilgrunde!
— Tro ikke, disse Taarer er' af Svaghed!
Nei, jeg er stærk, thi jeg vil være det!
Imorgen tidlig gaaer jo Skibet bort,
Hvormed Zigeunerfolket vil afsted.
Jeg flyver, som en lystig Fugl, da med dem,
Høit over Taget, hvor Agnete boer.
Men ei hun seer den fattige Fugl deroppe!
Han fik kun Sang og Hjerte — intet mere!
Den rige bruser med de gyldne Fjere!

Efterspil til første Deel.

Havmandens Bryllup.

Personerne.

Skipperen.

Skibsdrengen.

Den gamle Styrmand.

Zigeuneren.

Hemming.

Dækket af et Skib paa Kattegattet.

(Solen gaaer ned.)

Skibsdrengen.

(sidder i Masten og synger.)

Ingen Døning, Alt er tyst!
Som en Sky staaer Sverrigs Kyst
Fjernt paa Horizontens Ring,
Alt er Himmel rundt omkring.
Maager flyve over Strand,
Ligge nu som Skum paa Vand.
Ja, jeg helst paa Havet boer,
Verden bliver der saa stor!

Den gamle Styrmand.

Paa Landet bliver jeg træt og tung,
Der føler jeg Alderen trykke;
Men Søen gjør mig igjen saa ung,
Thi vil jeg paa Søen bygge!

Og bliver jeg der engang for træt,
Da sover jeg ind uden Præsten;
I surre med Flaget mig fast til et Bræt,
Lad Bølgen saa sørge for Resten.
Om jeg paa Bunden vel sætter til,
Vor Herre nok finder mig, hvis han vil!

Skipperen.

Nu hænger Fløien! der er ingen Skibsmagt;
Ret op og ned staaer Loddet, see engang!

Zigeuneren.

Hvor Vandet dog er klart! hvor her er dybt!
Det er, som saae man lige ned til Bunden,
Der voxer høit, som Træer, det mørke Søgræs,
Det er en sælsom Verden dog dernede!

Den gamle Styrmand.

Jeg husker altfor tydeligt en Juul,
For mange Aar tilbage; jeg var ung,
Gik med et Skib; vi vare under Norge,
Og mens vi spiste vores Julegrød,
Tog Stormen til og drev os ind mod Kysten;
Der drukned' Mand og Muus, undtagen jeg.

Snart blev det roligt Veir og maaneklart,
Drivvaad jeg sad imellem nogle Skjær;
Der stod en Klippe lodret op af Vandet,
Den ligned' Overdelen af en Mand,
Men det var Steen det hele, saae jeg nok!
Imidlertid det pladsked' rundt omkring,
Jeg troede det var Aarer fra en Baad,
Men saae nu, hvide som det friske Skum,
En Mængde Qvinder, nøgne, deiligt skabte,
Men Underdelen var en Fiskehale;
De svømmed' rundt omkring den store Steen,
Og sang saa lifligt, legede med Vandet;
Men Een imellem dem, den smukkeste,
Var ganske bleg og saae bedrøvet ud;
Hun klynged' sig til Stenen, kysted den
Og græd, og kysted' atter; see, da var det,
Som Stenen rørte sig! Den gjorde det!
Jeg saae, hvor Vinden bølgede med Haaret,
Thi Maanen stod saa rund og stor der bagved.
Den bød den smukke Qvinde op til Dands
Og svinged' hende, saa der blev en Døning.
Jeg kom da til at raabe: „Herre Jesus!"

Og samme Øieblik forsvandt det Hele.
Steenklippen stod urokkelig som før,
Og Maanen skinned' paa det glatte Vand;
Dog var det, som jeg hørte nogen græde;
Ja, dybt fra Vandet klang det saa vemodigt:
„Du har ham dræbt, gjort mig ulykkelig,
Dog ei jeg hævner mig! Du er uskyldig.
En mægtig Christen-Drot, for Secler siden,
Bandt ved sit stærke Ord min stolte Brudgom,
Forvandled' ham til Fjeld; mig blev det givet,
Hver Julenat, ved Kys og Kjærlighed
At vække ham til Liv i Midnats-Timen.
Nu har dit Ord ham atter bundet fast
I hundred' Aar. Ak, hver en Julenat,
Naar ellers Alt, hvad der er dødt, faaer Liv,
Skal kold han staae for mine Kys og Favntag!"
Saaledes sang hun, og saa blev det stille.
Ei blot vi Mennesker fik Kjærlighed,
Den bygger ogsaa under Havets Bølger.

Skibsdrengen.

Ind kan jeg see i den runde Sol,
Den lige ved Vandspeilet rører;

Skibet staaer som en Bedstemo'ers Stol,
Hvor man Historier hører;
Alle lytte, ja Havet med,
Det er, som laae vi i Havnen!

Søfuglene.

Hvo har dog gjort den Stakkel Fortred,
Som sidder saa ene i Stavnen?

Skibsdrengen.

Snart bærer Vinden stolt fra Land,
Da skal det gaae paa salten Vand,
Skibet flyve og jeg flyve med,
Masten sveie i Vinden;
Lad kun Søen gjøre sig vred,
Kaste mig Skummet om Kinden.
Nu den sover saa dybt og fast,
Drømmer om Solens Kugle;
Jeg sidder oppe i høien Mast,
Griber de flyvende Fugle.

Hemming (i Stavnen af Skibet).

Kun som en Taage kan jeg nu see Kysten,
Jeg skjelner der ei længer nogen Gjenstand.
Det greb mig stærkt, da sidste Gang vi krydsed'

Forbi den gamle Gaard, der var mit Hjem.
Moer Gerdrud stod endnu paa Digets Hjørne,
Og vinkede, idet hun tørred' Øiet;
Men snart hun glemmer det! naturligviis!
Den vante Dont i Hjemmet dulmer Savnet,
Der har man alle kjære Minder om sig;
Men den, som drager bort, er ganske ene,
Han gaaer fra Alt, der er hans Hjerte kjært!
Han staaer som Fremmed, selv blandt nye Venner,
Han savner Alle hjemme, De kun ham!
Ha, savne! Hvem vel savner mig derhjemme?
Den, som jeg troede, som mit Fader vor,
Den, som jeg elsker høiere end Alt,
Hun følte Intet for mig! ret naturligt!
Jeg var en fangen Fugl i hendes Haand,
Nu er jeg fri, kan flyve, hvor jeg vil!
Et lystigt Liv, der ender først med Døden.
Med Døden? Den er da det høie Maal?
— Men hvorfor flagre om i store Kredse,
Ei strax gaae did, hvor Hjertet maa og vil?
Du grønne Bølge, i dit stolte Favntag
Jeg vugges i et Nu fra Livets Smerte! —

O hvilken sælsom Lyst jeg faaer dertil!
Jeg er jo dog til Intet her i Verden!
— Hvad bringer Døden vel? En evig Søvn?
Maaskee et andet Liv? det er os lovet!
Selv bryde Lænken? Sælge Vist for Uvist?
For Uvist? Hm! det er det dog ei ganske!
Umoden Frugt, som Stormen rev fra Grenen,
Den modnes aldrig, raadner hen paa Jorden!
Og Larven, som for tidlig brød sin Puppe,
Fik aldrig Vinger, sank som Orm i Støvet!
En større Verden fordrer større Kampe!
Kan jeg den mindre Kamp ei kjæmpe her,
Hvorledes da udholde hine hisset?
Fortvivle skulde jeg da der, som her,
Og synke atter! O, jeg føler det,
Jeg frygter Døden, mens jeg dog forbander,
At jeg fik Liv. Hvad kan jeg gjøre for,
Jeg fik det bløde, svage Qvinde-Sind,
At i mit Kjød er mere ondt end godt?
Hvorfor fik jeg ei større Kraft og Villie?
O, riv mig atter til mit første Intet,
Mit Dødsuk, Gud, er da Velsignelse!

(skjuler sit Ansigt med Hænderne.)

(Efter et Ophold.)

Mørke Griller, flyver bort!
Solskin faaes imorgen.
Livets Vise er saa kort,
Knap saa lang, som Sorgen!

Nyd det korte Øieblik,
Vær som Barn fornøiet!
Tiden kommer ei, som gik,
Men vel Graad i Øiet!

Hjertets Du faaer Læbens De,
Det er Venskabs-Drømmen!
Vil Du Elskovs Billed see,
Søg da Skum paa Strømmen!

Tro paa Ingen, ei Dig selv,
Glæden kun Du prise.
Lystig hen ad Livets Elv,
Snart er endt vor Vise!

Søfuglene.

Stakkels Ungersvend paa Skibet,

Hvorfor er Du dog saa sorgfuld?
Hørte Du, hvad Bølgen synger,
Saae Du, hvad vi see dernede,
Du vist ogsaa vilde glædes.
O, et Eventyr saa herligt,
Skjønnere end det, den Gamle
Nys fortalte dem paa Skibet,
See vi paa den grønne Havbund;
Der er Bryllups-Fest dernede!
Seer Du ei det stolte Ravslot,
Hvor det friske Søgræs voxer
Høit, som Viinløv, op ad Muren?
O, fortæl os dog, I Strømme,
Sig, hvorledes blev det bygget?
Hvor det glimrer! hvor det lyser!
Hvo der kunde komme der!

Havet.

Lad mig blunde, lad mig drømme,
Hende see i mine Drømme!
Ei min Lykke kan I kjende!
Mellem Himmelen og hende

Har mig Livets Norne stillet,
Derfor straaler Himlens Billed'
Saligt fra mit stolte Hele!

Fuglene.

Lad os dog din Lykke dele!

Havet.

Første Chor.

Sidste Nat, mens Skyen blotted'
Maanens Skive, rund og stor,
Byggede vi Trylleslottet
Dybt, hvor nu Agnete boer.
Med bornholmske Diamanter
Lagde vi den faste Grund,
Slottet selv, fra alle Kanter,
Blev af Rav fra Havsens Bund!
Blomster, Fugle og Insecter,
Længst uddøde, glemte Slægter,
Broget smukke, som de leved',
Inde midt i Ravet svæved'.
Vægge, Kuppel, hvert et Kammer
Straaler nu med Solens Flammer!

Andet Chor.

Høit mod Nord vi saae to Hvaler
Kjæmpe i den mørke Nat;
Fast vi snoede deres Haler,
Og som Slotsport blev' de sat.
Gulvet i de store Sale
Er af sølvhvidt Fiskeskæl!
Maanens Straaler lod' vi male
Blomster der den tause Qvel,
Mens fra Middelhavets Grunde
Sjunkne Skatte bringes kunde:
Purpurtepper, Silkepuder,
Græklands stolte Marmorguder,
Malerier, skaarne Stene —!
Alt er herligt, tør jeg mene!

Tredie Chor.

See det dunkle Brudekammer,
Sølgræs høit om Kuplen slaaer;
Grønligt matte, Solens Flammer
Ned til Blomsterleiet naae.

Der hun blunder. Haarets Fletning
Falder løst om Barmens Snee;
Armen ligger i en Retning,
Der just lader Skjønhed see!
— Fyldig rund og dog saa smækker!
Alt, som skabt for Kjærlighed! —
Hun i Søvne Foden strækker,
Tæppet glider lidt derved — —!
Skjønheds-Formerne mig blende!
Havmand, Du tør kysse hende!
I hans Die seer jeg Flammen —
O, der slog nu Sivet sammen
Høit om Kuplen, hvor jeg bølger!
Paradiset man mig dølger.

Fjerde Chor.

Solen synker nu i Voven,
Bryllups-Morgenen er nær,
Thi naar det er Nat heroven,
Rører først sig Livet der!
Nu hun vaagner. Toner klinge!
Hjertets dybe Fred hun har.

Kaade Marsvin lystigt springe
Rundt om Brudehusets Glar.
See, i Havet Morild brænder!
Hun er den, som Flammen tænder!
Nu hun seer høit gjennem Voven
Alle Stjernerne heroven,
Skibet selv, og sært sig glæder,
Thi hun seer ei ham, som græder!

Psalmesang fra Skibet.

Nu kysser Dagen Nattens Kind,
Og Land og Bølge sove ind;
Hver Blomst sit Bæger lukker til,
Men Hjertet meer sig aabne vil;
Guds Stjerner straale fra det Høie
I Havet og mit Die!

Det Onde kan mig ikke naae,
Mit „Fader vor" jeg stoler paa;
Jeg holder fast min Gud i Favn,
Og sover saa i Jesu-Navn! —

Skibsdrengen.

Paa den blanke Sø kan jeg see
En Svane, hvid som Snee;
Den ligger saa stille, — dens Drøm veed Ingen!

Havet.

Der sidder en blodig Piil under Vingen.

Anden Deel.

Agnete, Havmandens Viv.

Ouverture.

Stormene.

Over det brusende Hav,
Den græsgroede Grav,
Skove og Byer
Vi jage de lynsvangre Skyer!
Lege med Skibet, som var det ei meer,
End en Fjer!
Høit i Nord er vort Hjem,
Hvor alene
De mosgroede Stene,
Som Knokler, af Jorden staae frem!

Vi lege paa Alpernes Tinde,
Som Hvirvelvinde,
Vælte Lavinen dybt med vor Fod,
Mens vor Høire oprykker med Rod
Fra Italiens Skove,
Hvor evig nu sove
De stolte Guder og skjærmende Genier,
Dens Penier! —
Fra Nilens Kilder til Danmarks Ø,
Over brusende Sø,
Mod vort Norden tilbage
Stormene drage!

Bølgerne.

Løfter høit de skumklædte Toppe!
Vælter mod Kysten! — Deroppe
Ligger et Skrog af en Hai; dens Been
Er' hærded' i Vinden til Steen.
Fast om dens Sider Tangen sig snoer;
Græsset groer
I Gabet, hvor Vildanden boer! —

Den er vor! den har været vor mægtige Gjæst!
Tumlet med Liv,
Langt fra de grønne Siv;
Den var med til Havmandens Fest,
Da Brylluppet stod, hvor Slottet nu staaer!
Et halvhundred' Aar
Har den ligget paa Strand,
Som et Skrog, beskuet af Barn og Mand,
Mens Agnete, bag Havdybets Rør,
Ung og deilig, som før,
Med de Smaa, hun gav Liv,
Lever, som Havmandens Viv!

Bøgeskoven.

Sov liden Fugl i din Vugge saa grøn,
Du har sjunget din Aftenbøn!
Som Moder favner Dig Skoven;
Hver Green gjør et Kors deroven!
Det hellige Tegn maa den Onde flye,
Han flygter bort paa den natdunkle Sky!
Høit oppe Stjernerne svømme,

Du seer dem og Maanen i Drømme!
Kun fattige Mand, med det sølvhvide Haar,
Som eensom Fugl mellem Træerne gaaer;
Een Vise sang han saa mangen Gang,
At ei han har mere Søvn eller Sang.
Men Verden ei fatter hans dybe Vee!
Naar Muslingen døer, kan man Perlen først see.
Forlængst blev hans Hjerte begravet
Dybt under Havet! —
I Ungdomshjemmet nu Ræven boer,
Den vilde Humle om Steenbænken groer,
Sødt dufte de Blade hver Sommernat —
Ak fattige Fugl er saa reent forladt!

Jagthornet.

Trara! trara! — See Moser og Kjær
Dampe høit mellem Skovens Træer!
Næste Dag bliver rosenrød,
Elverkonen jo brygger sin Miød,
Brygger til Festen imorgen
Paa Ridderborgen!

Nattergalen.

Ja der faae vi Bryllup med Sang og Spil.
Men naar det er Nat, jeg synge vil
Om Kjærligheds deilige Drømme!
Jeg synger for Bruden og Guds Natur,
Mens Borgen speiler sin røde Muur
I Vandet, hvor Fiskene svømme!

Bølgerne.

Der kommer igjen den gamle Mand,
Der ridser saa tidt i det hvide Sand,
Og seer paa de stride Strømme!
Som Ungersvend har vi godt ham kjendt,
Vi veed, hvad der er hans Hjerte hændt, —
Halvhundred' Aar er' til Ende,
De syntes som syv kun for Hende!
Han nynner os tidt, mens vi kysse hans Fod:
„Agnete var elsket, uskyldig og god —!"

Stormene.

Over brusende Hav
Og græsgroede Grav!
Aarene døe i vor hvirvlende Strøm,
Som en Drøm!

Agnete, Havmandens Viv.

Personerne.

Knud Porse, Borgherre.
Karen, hans Datter.
Hr. Aage, hendes Brudgom. } Herremænd i Fyen.
Povel Vibe. }
Peter Palle. }
Jomfru Bodil, Karens Moster.
Kjøgemesteren }
Ane i Stegerset } og flere Tyende hos Knud Porse.
Erik Staldsvend }
Hemming, gammel Spillemand.
Fiskeren.
Fiskerdrengen.
Palles Jægere.
Brudepiger og Bryllupsgjæster.

Agnete.
Hendes smaa Børn.
Havmanden.

Scenen er i Fyen 1156.

Ridderborg ved Stranden.

Stegerset.

(En Deel af Tyendet er samlet; det er ud paa Aftenen.)

Ane (i det hun lægger mere Brænde til Ilden).

Jo, jo! vi faae en Bryllups-Stads imorgen,
Og Veiret bliver smukt, det klare Solskin!
Thi kun naar Bruden græder faaer man Regn,
Men vor, hun leer, og saa vil Solen skinne!

Erik.

Nu skulde Jomfru Bodil ogsaa giftes!
See, hun er ganske af en anden Slags!
Hun veed at være med, kan tømme Kruset,
Og jage op sin Hare, som en Mand.
Forleden Søndag, da jeg var i Kirke,
Kom og vor Jomfru Karen; from og stille
Hun satte sig i Stolen tæt ved Choret,
Men vendte Ryggen til det store Billed
Paa Kirkemuren. Hun gad ikke seet,

Hvor Job gav Roerne af sine Saar
Til Spillemændene. Hun er for fiin!
Det er et deiligt Stykke, saa naturligt!
See, da kom Jomfru Bodil just fra Jagten.
De fire store Hunde fulgte med
Og laae i Stolen, medens Messen holdtes.
Men jeg saae nok, hvorledes hele Tiden
Den raske Bodil puffede til Karen,
For at hun skulde see paa Billedet.
Jeg loe i Skjæget og det blev bemærket,
For Bodil løfted' lidt paa Ridepidsken,
Og Jomfru Karen hun sad ganske rød.
Det klædte hende! — Jeg veed ikke selv,
Om hun var kjønnest med sit stille Væsen,
Sin Jomfru-Blyhed, eller Moster Bodil,
Der spøgte, som hun var et rigtigt Mandfolk.

Ane.

Vor unge Jomfru er saa hjertensgod,
Og Kjæresten — det er en Mand, hun faaer!
Saa ung og velskabt og saa mild som Dagen,
Han er saa ligefrem og er dog boglærd,
Har hele fire store Herregaarde,

Er Adelsbarn, endskjøndt hans Moders Mo'er
Var kun en Bondepige, som vi Andre.

Kjøgemesteren.

Jeg kjendte hende godt, den lille Kirsten,
Som Børn, vi to har vogtet Faar paa Marken.
Hun havde kun een Slægtning, gamle Gerdrud,
Hvis Datter blev forlokket af en Havmand.
Men liden Kirsten voxed' og blev smuk,
Og da hun gik i sine sexten Aar,
Vandt hun den gamle Ridder Laales Hjerte,
Blev Adelsfrue, bar sin Hoved-Dug,
Og Zobelskind om Ærmer og om Livet.
Hun fik en Datter, det var Moderen
Til Junker Aage. Seer I, det er Stammen!

Erik (idet han seer gjennem den aabne Gang).

Gud hjælpe mig, der troer jeg, at vi har
Den gamle Hemming med sin Sækkepibe!
Det er jo noget Nyt, som sjeldent skeer.

Kjøgemesteren.

Ih ja, det er jo ham! — Den gamle Stakkel
Har ikke spundet Silke her i Verden.
Jeg var en Dreng, da han var Ungersvend,

Da gik Agnete fra ham til sin Havmand;
Saa drog han Verden om, kom siden hjem,
Gud veed, hvorfor! Han sagde, at han længtes.
Klog er han ikke, men ei heller gal,
Han gaaer saa stille om i sine Tanker.
Nu er han gammel, fyldt halvfjerdsindstyve.
God Aften, Hemming. Det er kjønt, Du kommer! —

Hemming.

(han har et langt graat Haar ned over den fattige Kittel.)

Guds Fred herinde! det er længe siden,
Jeg var heroppe under Tag hos Eder!

Kjøgemesteren.

Men hvorfor kommer I saa sjeldent her?
Der bygger I ved Stranden, som en Maage;
Det gamle hule Træ er Eders Huus,
I sover høit paa Grenen som en Fugl,
Skjøndt tidt den hænger ganske hvid af Riimfrost.

Hemming.

Jeg er jo ogsaa her en fattig Fugl,
Og bygged' derfor Rede, som de Andre.
Der var saa luftigt paa den høie Green,
Den var just voxet til en Seng for mig;

Jeg laae saa godt! nu kan jeg ikke kravle.
Nu har jeg reist en Hytte op af Rør
Tæt under Træet, gravet lidt i Jorden,
Der kan jeg ogsaa ligge, naar jeg døer.

Erik.

Tal ei om Døden i et Brudehuus!
I er jo rask endnu, har ogsaa Kræfter.
Nu drik med os, der staaer et Kruus paa Bordet.
I vil dog drikke Brudeparrets Skaal?

Hemming.

Gid Bryllups-Fryd maa være Hjerte-Fryd!
Det er den vist nok her. Gid liden Kirsten,
Den høie Frue, leved' nu paa Jorden!

Ane.

Hun var nok død, den Gang I kom fra Reisen?

Hemming.

Jeg troer, hun blev begravet samme Dag.
Jeg husker det ei ret, jeg bliver gammel!
— Ja, Lykkehjulet gaaer saa sælsomt om,
Men Graven er dog Axelen paa Hjulet. —

Erik.

Du blæser endnu paa din Sækkepibe?
Giv os et lille Stykke og en Vise.

Hemming.

Jeg kan kun een, men den er ganske lystig!

(synger.)

Der vored' et Træ i min Moders Gaard,
Hvert Blad saae ud som et Hjerte;
Men Skjæbnen syntes mig altfor haard,
Og jeg reiste bort i min Smerte.

Som Fuglen jeg fløi og min Tanke med,
Vi to var' aldrig alene,
Men hver Gang vi satte os ned et Sted,
Sad vi paa de samme Grene!

Jeg saae paa Solen, saa Diet blev dødt,
Det Træ var Skyld i min Smerte,
Ak, da stod det just med Grønt og med Rødt,
Hvert Blad saae ud som et Hjerte.

Med Fisken jeg svømmed' til Havsens Bund,
Der vilde jeg boe og bygge,

Men gjennem Vandet til Hjertets Grund
Det Træ bar Rødder og Skygge.

Da søgte jeg mig i Graven Læ,
Det var jo det Bedste og Sidste;
Men hver en Midnat dufter det Træ,
Saa jeg maa staae op af min Kiste!

Et stort Værelse paa Borgen.

(Bodil med **Povel Vibe**, **Peter Palle** og flere Bryllups-Gjæster sidde om Bordet; **Hr. Aage** og **Jomfru Karen** ere rykkede lidt derfra og tage kun halv Deel i Samtalen.)

Bodil.

— Jeg lider ikke slig Lyksalighed,
Som liden Karen finder nu saa herlig:
At leve altid i en huuslig Fred,
Kun gaae i Messe, see til Kjøkkenet,
Imellem læse i en skreven Bog
Med Billeder og hellige Legender,
Og allerhøiest lege med et Bretspil
Og slaaes med Æbler eller Balsam-Flasker.

Nei paa sin Hest og med et Kobbel Hunde
Hen over Marken efter Ulv og Raadyr,
Imellem prøve Kræfter med en Ridder;
Det er dog Noget!

Karen.

Men det Liv, jeg ynder,
Er ogsaa virksomt, intet Klosterliv!

Bodil.

O, Klosterlivet det er ganske lystigt!
De gode Nonner veed at more sig!
Ei sandt, Hr. Povel?

Povel Vibe.

Jeg er ikke Nonne.

Bodil.

Men tidt I kommer dog til Dalum Kloster!
Ret gjæstfrie, veed vi, er' de gode Nonner;
I kommer tidt, som andre Herremænd —!
Derover klage jo de fromme Munke,
De tidt maa gaae den lange Vei forgjæves.

Povel Vibe (leer).

Det er jo godt, at bygge hos de Fromme.

Peter Palle.

Jeg lider ikke dette Kloſter-Væſen!
Med Religionen er det noget andet,
Ora pro nobis, sancta Margaritha!
Men Kloſteret! den Magt, ſelv Stedet har!
Der løbe mine Bønder over fra mig,
Naar jeg vil tugte dem; der har de Friſted;
Sligt ſkabet Qvæg ſkal intet Friſted have!
Iforgaars nød jeg ret en herlig Spas:
Jeg ſad ved Kanden, drak med Povel Vibe,
Da bragte man en Krybeſkytte til mig,
Den jydſke Chræn, ſom i ſin egen Gaard
Mig havde ſkudt en Hare; ſom han ſagde,
Fordi den aad hans Smule Grønkaal bort.
Men Loven kjender jeg og brugte den:
Selv ſtak jeg Øinene ud paa den Skurk
Og jog ham ud af Gaarden, lod ham løbe!

Bodil.

Det var juſt ei ſaa ſnildt! I ſkulde heller
Da have ſolgt ham med hans Børn og Qvinde,
Det var langt bedre, end at blende ham!

Peter Palle.

Nei, det var juſt det Rette, hvad jeg gjorde.
Den blinde Hund vil ikke ſkyde meer,
Og det er nok! man maa dog ogſaa viſe,
Man er en Chriſten. — Ja, det kan I troe,
Jeg er i Grunden bedre, end I tænker!
Lidt ærgerlig imellem, det er Alt!
Men Jomfru Bodil, hvis I voved' paa det,
I kunde faae den bedſte Mand af mig.
Og da vi er' her nu til Bryllups-Gilde,
Vort kunne da jo gjøres med det ſamme,
Saa var det gjort. Hvad ſiger I dertil?

Bodil.

At Bryllups-Stads og Kirkegang mig kjeder! —
Jeg tager ei til Vielſen imorgen,
Jeg heller ſkyde vil lidt Fuglevildt,
Det kan vi ſpiſe med til Bryllups-Gildet.

Peter Palle.

Men Eders Ja —? Thi I har fanget mig!

Bodil.

Tal ei derom! kom heller med paa Jagt,
I paſſer dog jo ei til Bøn og Meſſe.

Imorgen tidlig, førend Sol staaer op,
Jeg rider ud; tag I da Eders Vei,
Og lad os see, hvem Lykken meest er gunstig,
Hvem der, til Vielsen er endt i Kirken,
Har skudt den største Fugl.

Peter Palle.

Det er et Ord!
Og hvis det skeer, jeg bringer hjem den største,
Saa vil I giftes med mig? ikke sandt?

Bodil.

Det Væddemaal jo klinger ganske lystigt.
Du har da hørt det, Karen? Nei, hun sidder
Med Kjæresten nu i en anden Verden!
Og han har da ei sagt et Ord i Aften;
De tale kun med Øinene og Kys!
O det er hæsligt med det Kjælerie,
Især naar der er andre Folk i Stuen.

Peter Palle.

Imorgen altsaa? Og den største Fugl?

Bodil.

Hvis jeg nu bringer den, da har I tabt,

Og giver mig det nye Kobbel Hunde;
Jeg troer, at der er ſexten Stykker i det.

Peter Palle.

Med mig I ogſaa faaer dem alleſammen.

(Knud Porſe træder ind.)

Povel Vibe (vender ſig imod ham.)

Jo, det er ſmukt at gaae fra Eders Gjæſter!

Knud Porſe.

Tilgiv! men meget er at tage vare
Den ſidſte Aften før en Datters Bryllup.
Jeg ſelv vil have Die med det Hele! —
I Kjøkken, Stald og Kjelder Alt er ordnet,
Høitredte Senge, hver for fire Gjæſter!
— Jeg har valgt Bitzere for at credentſe,
Strøbonden Thyge har jeg gjort til Dørſvend,
Og meget meer. Nu er jeg ganſke træt!
Jeg tænker, at et Bæger ret vil ſmage.

(ſætter ſig.)

Vor vakkre Moſter Bodil har vel ſørget,
At ei man ſavned' mig.

Peter Palle.

Jeg nytted' Tiden,
Og haaber, ſnart hun hedder Bodil Palle.

Bodil.

Tal ei saa høit, see først, hvad Jagten bringer!

Aage (til Karen).

Imorgen er Du ganske min!

Karen (i det han hæftig kysser hende).

O! tys!

Aage.

Gid denne Nat var kort som dette Kys!

Strandbred.

(Maanen skinner paa Vandet.)

Fiskeren (i sin Baad, synger.)

Agnete var elsket, uskyldig og god,
Sligt Hjerte har aldrig en ond Draabe Blod;
Hun var som Guds Engle og mild som Guds Sol,
Og dog saa beskeden, som Markens Viol.
O Gud, hvor mit Hjerte maa lide!

Den fattige Fugl sad paa Grenen og sang,
Men hun saae alene paa Bølgernes Gang,

Der klang det saa lifligt, ei vidste hun hvad;
Hun hørte paa Havmandens lokkende Qvad.
O, Gud hvor mit Hjerte maa lide!

Den Havmand, han nævned' saa sødt hendes Navn,
Hun glemte sin Jesum og sprang i hans Favn;
— Ak, sand er min Vise, men det er ei stort!
Den fattige Fugl har selv Visen gjort.
O Gud! hvor mit Hjerte maa lide! —

(han seiler forbi.)

Havet.

Sorgfuld Sang og lystigt Sind,
Lad mig Eder drikke ind,
Medens Skyen skygger.
Blunder, blunder Bølger blaa,
Sover, sover sødt, I Smaa,
Hvor Agnete bygger!

Havmandens Slot.

Det ældre Barn (leger paa Gulvet); Agnete (sidder ved Vuggen og synger.)

Sol deroppe ganger under Lide;
Sov mit Barn, saa bli'er Du stærk og stor!
Paa den vilde Havhest skal Du ride;
Under Bølgen deiligt Engen groer.

Hvalerne med deres brede Finne
Over Dig, som store Skyer, gaae.
Sol og Maane gjennem Vandet skinne,
Begge to Du skal i Drømme faae.

Visselul! jeg fødte Dig med Smerte?
Bliv min Glæde altid, Aar for Aar;
Du har drukket Livet ved mit Hjerte,
Hver din Taare til mit Hjerte gaaer.

Sov mit Barn, jeg sidder ved din Vugge,
Lad mig kysse dine Øine til!
Naar engang de begge mine lukke,
Hvo mon Dig da Moder være vil?

Det ældre Barn (klapper hende paa Kinden).

Nu græder Du igjen! det maa Du ikke,
Thi ellers dør jeg fra Dig, søde Mo'er.
O, tag mig paa dit Skjød, der vil jeg ligge!
Og lad mig kysse saa den lille Bro'er!

Agnete.

Tal ei saa høit, Du vækker mig den Lille.

Barnet.

Fortæl mig en Historie, o, hvad!
Saa skal Du see, hvor jeg skal være stille.
Fortæl mig Noget om et Slot, en Stad,
Om Sol og Maane, og om Folk deroppe,
Og de smaa Fugle, der har Vinger paa,
Saa de kan flyve over Træers Toppe,
Og synge smukt. Kan vi dog ingen faae?
Men naar de synge, kan de da ei tale?
Der vil vi reise op, naar jeg er stor!
Har ogsaa Menneskene Fiskehale?
Og hvorfor har Du ingen, søde Mo'er?
Hvorlænge kan en saadan Reise vare?
Er Solen ogsaa der saa stor og net? —

Agnete.

Du spørger meget meer, end ti kan svare.
See til, Du sover! Du var jo saa træt.

Barnet.

Jeg vil saa gjerne høre, Du fortæller.
Siig, hvorfor har Du ingen Fa'er og Mo'er?
Om dem Du siger mig jo ikke heller.
Skal man da døe, saasnart man bliver stor?
Nei, jeg vil aldrig døe! saa skal jeg ligge
Dybt i det hvide Sand, hvor Tangen groer.
Jeg blive vil et Barn, saa døer jeg ikke!
Jeg er saa træt! O, kys mig, søde Mo'er!

(sover ind.)

Agnete.

I Barne-Ord er tidt en dyb Betydning!
Ja, bliv som Barn, saa kommer Du i Himlen!
Der kommer vist hans Sjel, thi en han har! —
Mig griber tidt, som nu, en sælsom Angest:
Om mine Børn fik ingen Deel i Naaden?
— Hver Gang jeg læste Bønner over dem,
Saa græd de stærkest; deres spæde Hænder
Jeg aldrig kunde folde fromt til Bøn,

Thi mellem Fingrene groer Svømmehuden,
De fik ei anden Daab, end mine Taarer.
— Min Moder nævned' han! han tænkte paa,
Hvem han har aldrig seet! jeg glemte hende,
Jeg, som fik hendes hele Kjærlighed! —
Forglemmes af sit Barn! — Det er umuligt!
— Mon hun vel lever, er bedrøvet for mig?
Jeg har ei længe tænkt paa gamle Dage.
Syv lange Aar — ja, det er det vist siden! —
Syv lange Aar har hun ei seet sit Barn.
Og uden et Levvel jeg gik fra hende!

(bryder i Graad.)

En Moder veed kun, hvad en Moder føler!

(kysser sine Sma a.)

Hun skulde see de kjære, kjære Børn!
Hun skulde høre dem at sige Moder!
Velsigne dem —! maaskee hun vilde gyse
Og frygte! — Nei! De er' uskyldige! —
O, hvor mit Hjerte slaaer! kan jeg dog aldrig
Ret blive lykkelig i denne Verden?
Kan ei den stolte Havmands Kjærlighed,
De kjære Børn, den rige Pragt omkring mig,

Faae Solskin i mit underlige Hjerte? —
Ifald jeg bad ham om, for føie Tid
At see Guds klare Solskin og min Moder,
Jeg veed han føied' mig, men blev bedrøvet,
Og kan og bør jeg vel bedrøve ham?
Her er min Verden! her de kjære Børn!
Her løste han min Tanke, gav den Vinger,
Og viste mig, hvad kun den Vise seer,
Det rige Dyb af underfulde Skatte. —

(hun seer en Stund tankefuld hen for sig.)

— Hvor sælsomt smile dog fra Væggen der
De hvide Marmor-Gudebilleder!
Langveis fra Grækklands Kyster blev de bragt',
Der har de levet; nu er' de kun Marmor;
Dog smile de med Liv, ret som de vidste,
De skulde vaagne atter op og herske! —
Hun, nærmest her, er Kjærligheds Gudinde,
Har man fortalt mig! Ogsaa hun er Steen!
Saa klar som Sneen vel, men dog kun Steen! —
Kan selv da Kjærlighed i Døden isne?
Nei, min er stærk! jeg vil den ei udgrunde.
Jeg hos de kjære Smaa vil stille blunde!

En Kuppel over os de Bølger runde;
Der lege Fiskene, med gyldne Finner,
Mens Skibet seiler og mens Maanen skinner!

Havmanden (stiger ned).

Du vil blunde, nu jeg kommer fra den lange Bølge-Vei?

Agnete.

Vilde Mand, hvor har Du færdet? Grusom, veed jeg, var Du ei!

Havmanden.

Hvor end ingen Skipper styred', men kun Stormen Skibet drev,
Mod en ukjendt Verdens Lande, jeg min Bølge-Fure skrev.
Natten lyste, Havet blunded', klart det som dit Øie var,
Og fra Landets tætte Skove hver en Luftning Virak bar.
Høie gamle Træer skygged' rundt om Bugten hvor jeg saae;
Bag ved steg de stolte Fjelde, der kun Snee og Skyer laae,
Men det hele Billed straaled' omvendt fra den blanke Sø,
Maanen selv paa Vandet svømmed', som en sælsom Flamme-Ø.
I det høie Græs ved Stranden, hvor den brune Hytte stod,
Laae en Vildmand, dybt han blunded'; paa hans Bryst og Arm var Blod,

Hos ham sad hans unge Qvinde, to Smaaborn i Skjødet laae;
Paa hans sorte Skjæg hun kysted' og saa kjærligt til ham saae.
Det var jo vort eget Billed', mig og Dig med vore Smaa!
Nu lød Larm og Skrig fra Skoven; Fjenden kom, — det var en Strid!
Dødens Piil fløi gjennem Luften, mangen solbrændt Kind blev hvid!
Qvinderne rev Haaret af sig. Billedet af deres Gud
Tog' de ned af Alterstenen, styrted' det i Bølgen ud. —
Alt er Guld og Ædelstene, det jeg bringer til mit Slot;
Under Bølgen, dybt hernede, spiller Guldet grønt og blaat!
Nær ved England Stormen bruste, slig en Luftning gjør mig godt!
Der jeg saae et Skib i Havsnød, ret som Spaaner Planken brast,
Masten drev for kaade Bølger, Skipperen sig klamred' fast.
Børn og Kone høit han nævned', thi han var alt Dødens Mand;
Paa de Smaa og Dig jeg tænkte, bragte ham da frelst i Land.

Agnete.

Tag mit Kys! jeg har ei mere, længst Du fik min Kjærlighed!

Havmanden.

Du har reent mit Sind forandret; Du er stærk, meer end Du veed!

Agnete.

Jeg er svag! ei længer Tanken favner om det stolte Hav,
Under det som Barn jeg leger med de Perler, Du mig gav.

(kysser Børnene.)

Havmanden.

Mine Smaa, de herligt vore! snart nu komme vil den Dag,
De med mig skal gjennem Havet ride paa det vilde Vrag!
Dig og dem jeg ømt maa kysse, saa til Mændene i Hal,
Dig de nævne, mens de tomme Hornet, dreiet af Koral.
Hundred' Møer, foroven Qvinde, men forneden som en Fisk,
Bringe under Sang og Dandse Vinen paa den blanke Disk.

Hver er deilig, stolt at skue, ingen dog saa skjøn, som Du!
Snart igjen hos Dig jeg bygger, Tiden svinder som et Nu.
— Men jeg glemmer, hvad jeg bringer; ogsaa Dig det glæde vil!
Jeg en lille Fugl har fanget, den de Smaa skal høre til.
Livet har den ikke mistet, fast jeg holdt den ved mit Bryst,
See, det er den allerførste, jeg har bragt fra Landets Kyst! —
Den vil Børnene fornøie, den har neppe glemt sin Sang;
Flyve kan den her i Stuen, ret som paa den grønne Vang.

Agnete.

(griber hans Haand, i det han vil forlade hende.)

Mødes, skilles, altid skilles —!

Havmanden.

Det er Livets faste Gang.

(kysser hende paa Panden og gaaer. Den lille Fugl flagrer om i Stuen.)

Agnete.

Lille Fugl, flyv ei saa bange! qvæg mit Hjerte ved din Sang.

Fuglen.

Deilig er den friske Luft,
Himlen er saa blaa!

Liflig er de Blomsters Duft,
Duggen falder paa!
Grønne Skov ved blanke Sø,
Under Bølgen maa jeg døe!

Agnete.

Den slaaer sig til Blod mod Muren. Lille Fugl, flyv ei saa vildt!
Vær ei frygtsom, jeg skal pleie Dig, som Moder, omt og mildt.

Fuglen.

Havmands Viv, saa ung og smuk,
Ei Du fatter mine Suk,
Veed, hvorfor jeg længes her;
Du har ingen Kjære der;
Kjender ei mit Hjem deroven!
Aldrig vandred' Du i Skoven,
Hvor de røde Bær og Nødder
Hænge over Træets Rødder,
Hvor den lille Sti sig snoer,
Og den grønne Veibred groer!
Der, i Aftensolens Glands,
Hvirvle Myggene i Dands,

Summe høit i Straale-Badet;
Glade Smaabørn hos dem staae,
Jage dem med Skræppebladet,
Det er Vifte for de Smaa.
Kirkeklokken festligt klinger,
Aftenpsalmen vi forstaae;
Hovedet bag sine Vinger
Lægge nu de Fugle smaa;
Søvnen smukke Drømme bringer,
Kjæreste'folk i Skoven gaae!
O, der er saa smukt deroven!
Maanen skinner henad Sø.
Ei jeg glemmer den og Skoven!
Under Bølgen maa jeg døe.

Agnete.

Aldrig Vinterstormen kommer ned i denne ny Natur;
Altid sommergrønt sig slynger Sødgræs høit om Slottets Muur.

Fuglen.

Vint'ren selv, saa skjær og hvid,
Med den kjære Juletid,

Som den er der hjemme,
Kan jeg den vel glemme! —
Hvor jeg ind i Hytten saae,
Barnet jo i Krybben laae!
Kirken stod med Krands ved Krands
Af de dunkle Graner,
Udenfor var lystig Dands
Mellem Kors og Faner.
Liden Fugl fik selv sin Skjærv,
Alle vare glade.
Høit paa Stang hang Havrekjærv,
Tæt ved var en Lade.
Skoven stod saa glimmerhvid,
Julelys man tændte.
Ak, den kjære Juletid,
Den Du aldrig kjendte! —
Valborg Dag — nu er den endt,
Aldrig meer den kommer!
Da de røde Blus blev tændt',
Og de red' Skjærsommer.
Ungersvend med Slettens Mø
Juble vil deroven —!

Under Bølgen maa jeg døe,
Langt fra Bøgeskoven!

Agnete.

Ogsaa jeg har drømt og levet oppe, der hvor Bøgen groer,
Seet Guds Sol, følt Blomsten dufte; der endnu min Moder boer.
— O, din Sang gaaer til mit Hjerte! — Klare Sol og stolte Hav,
Grønne Skov, I brune Marker! under Bølgen er min Grav.

Fuglen.

Hører Du de Klokker klinge
Ned til os i Havets Skjød?
Hist til Bryllups-Fest de ringe,
Her det er for mig til Død! —
Bryllups-Glæde over Hav,
Under Bølgen mig en Grav!

(den falder død ned.)

Agnete (tager den i sin Haand).

O den er død! af Savn og Længsel død!
Kan ei min Aande atter den oplive? —

— Hør Kirkeklokkerne! ei før de til mig lød.
O, skal jeg altid da hernede blive!
Ei see Guds klare Sol, de grønne Sletter,
Min Moder, Hemming — nu har han mig glemt! —
Og Jesus, som de Tornekronen fletter,
At Frydens Harpe os kan vorde stemt! —
— Nu gaaer til Kirke der den fromme Skare,
De nyde af hans Legem og hans Blod,
Og synge fromt: „Du, Herre, os bevare,
„I hver en Nød støt Du vor svage Fod!“ —
Den lille Fugl er død af Sorg og Savn,
Mit Hjerte glemte selv min Frelsers Navn.
O, kunde jeg for ham kun eengang knæle,
Og nyde Lammets Blod ved Psalme-Sang,
Een Time ikkun der paa Jorden dvæle,
Og see min Moder kun den ene Gang!
O hør, o hør, hvor alle Klokker klinge!
Du lille Fugl, hvad hjelper Dig din Vinge!

(hun synker hen i Bedrøvelse.)

Havmänden (kommer).

Dølg mig ei din Smerte,
Alt Du mig betroe!

Sorgen i dit Hjerte
Røver mig min Ro.
Alt, hvad Du kan drømme,
Bringer jeg før Nat;
Dybets stærke Strømme
Eie hver en Skat!
Intet vil jeg nægte,
Sig mig, hvad og hvor?
Guld og Perler ægte,
Sydens Blomster-Flor.

Agnete.

Hør, gjennem Vandet lyder den dybe Klokkeklang!
O, lad mig gaae til Kirke, kun een eneste Gang!
Een Time kun deroppe, og jeg kommer her igjen;
Jeg min Altergang vil holde; ei holdt jeg længe den.
Derfor er jeg bedrøvet, derfor min Barm mig trang; —
O, lad mig gaae til Kirke, kun een eneste Gang!

Havmanden.

Agnete, vil Du fra os gaae?
Vil Du forlade dine Smaa?
Hvis vi Dig aldrig her gjensee,
Saa har de ingen Moder meer;

De vildsomt flyde vil paa Sø,
Thi uden Dig, da maa de døe!
Ei skabt for Jord, ei skabt for Hav,
De, uden Dig, har kun en Grav!

(hun bryder i Graad og skjuler sit Hoved ved hans Bryst; han seer bedrøvet paa hende.)

Græd ei! — din Taare paa mig faldt!
Ei Bølgen er saa tung, saa salt!
Dit Hjerte slaaer mod Hjemmets D! —
Af Længsel liden Fugl kan døe! —
Agnete, kom da i min Favn,
Thi jeg har følt din Sorg, dit Savn!
Hvert Ønske skal Du opfyldt faae,
Det har jeg sagt. — Glem ei de Smaa!
Glem ei de Smaa! — Den Mindste her
Var altid meest dit Hjerte kjær,
Ei blot et Pant paa Kjærlighed,
Men, at Du kommer atter ned.
En Moder glemmer ei de Smaa,
Paa Jord, som under Bølgen blaa!
Kom til mit Bryst, som første Gang,
Da Verden hist var Dig for trang!

Jeg kysser Dine, Øre, Mund,
Og bringer Dig fra Havsens Bund.
Paa Kystens Tang Du vaagne vil;
Gaae da til Kirke, men see til
At der en Time kun gaaer hen,
Saa vil jeg hente Dig igjen,
Og Du vil trofast med mig gaae,
Ei glemme mig og vore Smaa!

Agnete.

Dig vil jeg følge
Dybt under Bølge! —
Du vil mig bringe
Op til mit Hjem, hvor Klokkerne klinge,
Livet at skue!
Bade jeg skal mig i Sollysets Lue,
Tale med Jesu ved Alterets Fod,
Drikke Forsoning og Fred af hans Blod,
Høre, hvor Orgelet bruser til Psalmen!
Englen med Palmen
Vinker fra Muren!
Gud i Naturen
Taler til Hjerte, til Sind og til Tanke!

Ja, Du mig elsker! Dig vil jeg følge
Atter bag Bølge!

Havmanden.

Saa kom da gjennem Dybets Blaa!
Forlad de Smaa!
Giv dem et Kys, og saa paa Vei!
Men væk dem ei! —
— Nu kan og maa Du ikke græde,
Jeg gjør jo Alt, for Dig at glæde!

Agnete (kysser Børnene).

Sov, til jeg atter kommer! Farvel! — det er saa haardt!
Tilgiv, at Eders Moder gaaer saadan fra Jer bort!
I røre dybt mit Hjerte, som Kirkeklokkens Klang!
O, lad mig kysse Eder! — og saa endnu en Gang!
Farvel! farvel! — de vaagne! — de græde! Hvilken Vee!

Havmanden.

Kom nu, Agnete, følg mig! — Du vil jo, det skal skee!

(han tager hende i sine Arme; de smaa Børn græde.)

For længselsglad at mødes, maa Hjerter skilles ad!
Glem ei de Smaa, Agnete! (kysser hende) Sov sødt!
Du vaagner glad!

Landevei gjennem Skoven.

Jagthornet.

Trara! trara! med Falk paa Haand
Jager i Skoven det Lillievaand!
Fjeren flagrer paa Fløiels Barret,
Skimlen flyver i Luften let.
Lystig afsted,
Lykken er med!
Liden Fugl, tør Du sove?
Hør: trara! trara! i de duftende Skove!

Peter Palle.

(Jager med sine Svende tvers over Veien.)

Ingen Fugl er at see! — Hexerie!
Dig Satan før Ovel
Vil jeg give en Sjel!
Staa mig bi!

(de forsvinde i Krattet.)

Fuglene.

Flyv! flyv! ud over Strand!
I Skoven jager den onde Mand.
Kom! kom til de grønne Siv,
Der slumrer Havmandens Viv!

Kirkeklokkerne.

Ding dang! ding dang!
Hjerte, kan Du græde?
Her er Bryllups-Glæde!
Pyntet er hver Kirkestol
Smukt med grønne Grene!
Ude skinner klart Guds Sol
Over Gravens Stene.
Christen-Sjel, hør Klokkens Klang,
Kom og gjør din Kirkegang!
Ding dang!

(Brudeskaren drager gjennem Skoven til Kirke; foran ride Skoledrengene med store Kabusser paa Hovederne og tændte Vorlys i Hænderne. Spillemændene spille til:)

Brudepigernes Sang.

Skovduer høit i knudred' Eeg,
Kurre fra Qvist deroven;
Mens I sidde i Elskovs Leg,
Flyve to gjennem Skoven,

Kurrende Duer saa vel som I.
Jomfru Maria os høre!

Du bragte Duer til Kirken, som vi,
Du skal til Kirken os føre!

Skoven stander i al sin Pynt,
Engen er Altar-Klæde.
Den vilde Timian og Krusemynt
Dufte til Hjertets Glæde.

Skoledrengene.

Ave Maria, gratia plena!

(de drage forbi.)

Blomsterne.

Den Brudgom var saa fager som min,
Der flyver paa brogede Vinge!
Og Bruden en blussende Rose saa fiin.
Den Stads var ikke saa ringe!

Strandbred.

Agnete (vaagner op ved Sivene).

Hvor Solen alt staaer høit! hvor jeg har sovet,
Og drømt! ja ret en sælsom Drøm! nei! nei!

Det var ei Drøm! Jeg har endnu hans Ring,
Jeg hører end de Smaa at græde!
Een Time har jeg Orlov her at blive! —
O Gud, hvor Solen dog er deilig varm!
Den blender mig med sine stærke Straaler!
Hvor stort, uendeligt, sig Havet strækker!
Hvor Græsset dog er grønt! hvor smuk dog Skoven!
Hør alle Fuglene! — O, jeg maa græde!
Min Frelser Jesus, hellige Guds Moder,
Velsignet være i al Evighed! —

(hun synker paa Knæ.)

Jeg kan ei bede! Hjertet er saa fuldt.
Jeg er som født paa ny! — Her er mit Hjem!
Her skal min Moder boe! — Jeg kjender Høien,
De store Kampesteen staae der som før!
Men hvor er' Træerne! — hvor Alt er smaat!
Alt er saa sælsomt for mig her i Hjemmet,
Ret som jeg var en Død, der kom tilbage
Med nye Begreber, men med gamle Minder!
Her er jo Holmegaard, min Moders Huus,
Men halv i Gruus! Vandparken tørret ud,
Vor lille Have staaer kun som en Græsplet!

Kan da syv Somre reent forandre Alt!
Men Lænkehunden maa dog være her!
Ak, kun den rustne Jern-Ring er tilbage! —
Hvor er min Moder dog! O Moder! Moder!
Her er Agnete! Hører Du mig ikke?
Her er dit Barn! her er Agnete, Moder!
— Ak, Døren længst er falden fra sin Hængsel,
Der voxer Græs og Tidsler over Trinet,
Og Vederkoppens Væv er tung af Støv. —

(hun træder ind i Stuen.)

— Kun nogne Mure, Steen og Gruus herinde!
Hvor Rokken snurred', græver Ræven Hule!
— O Gud, om hun var død! — Hun er vist død!
Har jeg da ingen, ingen meer paa Jorden!

(bryder i Graad.)

Der ligger end, men sønderbrudt i Gruset,
Træbægeret, hvoraf hun drak hver Morgen!

(hun kysser det.)

Her har hun trykket sine Læber til!
Her faldt for mig maaskee den bittre Taare!
Af hvem fik hun den sidste Lædskedrik?
Brudt ligger Bægeret, og hun er død!

En Fremmed lukked' hendes trætte Øine!

(hun træder ud af Huset.)

Maaskee den gamle Mand, som kommer der,
Kan sige mig et Trøstens Ord om hende.
O, hvis hun leved'! — han vist kjender hende!

(Hemming kommer med Sækkepiben, støttende sig paa sin Stok.)

Agnete.

O, siig mig gamle Mand, hvor boer Moer Gerdrud?
Hun er dog ikke død? Du kjender hende?

Hemming.

Moer Gerdrud, siger Du? — Det er jo snart
De fyrgetyve Aar hun laae i Graven!
Hvem er Du smukke Barn?

(han stirrer paa hende.)

O, Herre Jesus!
Agnete!

(hans Arme synke, han staaer som livløs og stirrer paa hende.)

Agnete.

Gamle, Du har kjendt mig før?

Hemming.

Agnete! ja, o Jesus, det er hende!
Den samme Skikkelse, det samme Smiil,
Men meer bedrøvet! — Endnu samme Ungdom,

Ei graae af Alder, som jeg gamle Mand!
Det er et Blendværk, det er Satans Magt!

(han folder Hænderne og synger.)

O, Sjel, frygt ingen Fare,
Den Onde har ei Magt!
Min Jesu Englefkare
Er mig mit Skjold, min Vagt! —

Agnete (tager hans Haand).

Hvad frygter Du? — Du gjør mig ganfke bange!
Du er ei vel!

Hemming.

Jeg veed det nok, man siger,
At jeg er sindssvag; ja, jeg troer det nu!
Du maatte være gammel jo, som jeg!
Og Du er død! — Kan Du ei kjende mig?
Det er halvtredsindstyve Somre siden,
Vi saae hinanden, Dagen før vort Bryllup.
Kan Du ei kjende mig, den gamle Hemming?
O, jeg har elsket Dig saa høit, Agnete,
Og grædt for Dig! — Nu kan jeg ikke græde!

Agnete.

Du, Hemming? Du? Forbarm Dig, Herre Jesus!

(hun skjuler sit Ansigt.)

Hemming.

O, husker Du den Aften, Hintze kom
Og beiled' til Dig, men Du gav ham Afslag?
Saa mødtes vi ved Stranden, blev forloved';
Det var et Tordenveir; der kom Zigeunere;
Om Natten gik Du fra os til din Havmand,
Og jeg gik ud i Verden, o, saa langt!
Men jeg fik Længsel og kom siden hjem;
Du blev i Havet hos din rige Brudgom.
Du kjender Visen dog? Jeg selv har gjort den.

„Den fattige Fugl sad paa Grenen og sang,
Men hun saae alene paa Bølgernes Gang!
— Den Havmand nævned' saa sødt hendes Navn,
Hun glemte sin Jesum og sprang i hans Favn.
O Gud, hvor mit Hjerte maa lide!" —

Agnete.

O, tie! o, tie! Du ellers dræber mig!

Hemming.

Hvor har Du været dog den lange Tid? —
Dit Ungdoms-Blik mig skræmmer. Vee Dig! vee!
Død er din Moder, død din hele Slægt,
Jeg er en gammel Mand, nær ved min Grav.

Agnete, sig, hvad gav den rige Havmand
Dig for din Salighed? — — Jeg frygter Dig!
Agnete, jeg tør ikke see dit Aasyn!
O læs dit „Fader vor," ifald Du kan!
Ak, nei! Du ei tilhører os og Jesus!

(han flyer hende.)

Agnete.

Vee! vee mig! ak hvor
Mon Forbarmelsen boer?
Nu jeg fatter min Jammer,
Den brænder min Sjel med Fordømmelsens Flammer!
— Din Stilhed, o Hav,
Har talt høit om min Moders Grav;
Derfor var det tyst og jeg saae
Maane og Sol, som en Dødning blegblaa
See paa mig under Hav.
Ja hver Storm over Bølgen saa vild,
Naar Skummet lyste som Ild
For mit Blik,
Medens Hvaler og Stør
Sank til Havdybets Rør,
Var et Aar, der gik

Og pyntede Verden med Grav ved Grav
Over det bruſende Hav,
Men væltede Afgrundens Dynd
Til min ſtigende Synd. —
— O, Guds Moder mig høre!
Luk ikke dit Øre!
Blod vil jeg græde,
Kysſe dit hellige Alterklæde!
Lad ei mig i Nøden
Døe Døden! —
— Til Din Kirke vil jeg vandre,
Hvor de andre
Fromme Chriſtne Pſalmer bringe,
Røgelſe i Choret ſvinge.
Tag et knuſt, bodfærdigt Hjerte,
Og tilgiv for Sønnens Smerte!

(hun gaaer ind i Kirken.)

Chorgangen.

(Vielsen er endt. Alterlysene brande. Brudeskaren drager bort, medens Menigheden synger.)

Barn Jesus, Brudgom saur og siin,
For Dig jeg Knæ vil bøie!
O, vær Du min, som jeg er din!
Hossianna i det Høie! —

Agnete (træder ind).

Som jeg, større Synder til Kirken ei kom!
Ak, alle de Smaabilleder, de vende sig om!
Tør jeg vel hæve Kalken med Blodet til min Mund?
Ak, det er, som jeg stirred' derned paa Havets Bund!
Maria, hør mig bede!

Usynligt Chor.

Gud straffer i sin Vrede!
Vee! Syndens Frugt er død!

Agnete.

Der op til Kirkeruden staaer jo min Moders Liig!
Hun vrider sine Hænder! O, hør de dybe Skrig! —

Ak, der er ingen Naade, jeg synker i min Vee!
Ak, selv de smaa Guds Engle vil ikke til mig see!

Chor fra de Døde.

Agnete, gaae ikke i Havdybet ned,
Betænk dog din evige Salighed!
Der venter Dig Graven i uviet Jord,
Og over Dig læses ei Naadens Ord!
Dit Liig skal henraadne i Tang og Rør,
Men Ilden ei slukkes, ei Ormen døer.
Gaae ikke igjen til Havmanden ned,
Agnete, tænk dog paa din Salighed!

Strandbred.

Fuglene.

Det græder fra Bølgen dybt under Næs,
Fra Graven under det høie Græs,
Og Kirkesangen lyder som Vee. —
Agnete, vi tør ikke paa Dig see!

Din stride Taare, blodig og salt,
Udhuler Steenflisen, hvor den faldt.
Ak, Synden knuger vist dybt og tungt,
Saa Hjertet maa briste, om det end var ungt!
Ja, selv vi smaa Fugle fik Angest og Gru,
Agnete, hvad maa ikke føle da Du!

Blomsterne.

Det varme Solskin bag Skyen døer;
Fuglene klynke fra de høie Rør!
Gaaer Aft'nen alt gjennem Lunde?
Da maa vi blunde!

Havmanden.

O kom dog, Agnete! o kom dog til de Smaa,
De længes saa saare paa Havdybets Blaa,
De græde høit dernede og nævne Dig ved Navn!
O kom dog, Agnete! kom i din Huusbonds Favn!
Det lille Barn i Vuggen sig reiste, hvilken Nød!
Det beed i de smaa Hænder og græd sig ganske rød!
O, kom dog tilbage, forlængst er Timen endt!

Agnete.

Ak, alle de smaa Billeder, de har mig Ryggen vendt!

De Døde sang fra Graven, min Moders Liig jeg saae –
Jeg tør Dig ikke følge, hvis jeg vil Himlen naae!

Havmanden.

Ak, kan Du os forlade! ak, vil Du fra os gaae?
O, tænk dog paa den Spæde, der udi Vuggen laae!
Hver Gang nu Stormen stiger og Bølgen slaaer paa Land,
De dybe Suk, Du hører, er' fra din Ægtemand!
Og hver Gang Maanen skinner paa Søen blank og blaa,
Der ude vil det græde og det er dine Smaa!

Agnete.

See Træets Blade bæve, naar jeg det kommer nær,
Og for mig flygter Fuglen hen til de andre Træer,
Selv Blomsterne sig lukke; vanhellig er min Fod,
Ak, tungt den Synd mig tynger, at jeg min Gud forlod!

Havmanden.

(løfter de smaa Børn op over Vandet, de strække Hænderne imod hende og græde).

O, hør dog hvor de græde! De er' dit eget Blod!
De strække Haanden mod Dig, som da Du os forlod!
Forbarm Dig dog, Agnete, thi ellers maa de døe!
Ak, vil Du, de skal flyde som Skum paa vilden Sø?

— Farvel da! bryd det Løfte, Du os saa ærligt gav!
— Farvel, farvel, Agnete! vi synke i vor Grav!

(han synker ned med Børnene).

Agnete (udstøder et Skrig).

Tilgiv mig Herre Jesus! modtag mig, dybe Hav!

(hun løber hen imod Vandet, for at styrte sig derud, men falder tæt ved Bredden, livløs om mellem Stenene.)

Et andet Sted ved Stranden.

Hemming.

(sidder under et Træ; fra Skoven lyde Jægernes Horn, medens han nynner for sig selv).

„Agnete var elsket, uskyldig og god,
Sligt Hjerte har aldrig en ond Dråabe Blod!
— Uskyldig og god!" —
Marias Himmelfart —! ja, just den Dag,
Nu for halvtredsindstyve Aar tilbage,
Da døde hun! — da døde hun for mig!
Hun fik en Kiste af det hvide Strandsand,
Blev ikke lagt paa Hovlspaan, som de Andre,
Nei, paa det friske Sogræs mellem Perler!

Liigklæde var det store, klare Hav;
Og Englene de tændte tusind' Lamper
Høit under Himlen i den mørke Nat!
Jeg kunde ikke tale, ikke græde,
Saa blev jeg til en lille Fugl, som sang,
Men Sorg kan ikke synges bort af Hjertet!

(han grunder.)

Peter Palle (med sine Jægere; de standse).

Jeg fanger ingen Fugl! ei løst et Skud!
Og Klokkerne ei ringe meer. Ha, Satan!
Du hjelper godt! tomhændet skal jeg komme
Og blive udleet af den snilde Bodil,
Der spotter mig og faaer mit Kobbel Hunde!
— Er der da ingen Fugl, en sælle Bonde,
Jeg kunde skræmme op paa Træets Green
Og skyde ham for Pelsen, saa han faldt!
Det var en Gjøg!

(Jægerne lee.)

Den Ene.

Der sidder under Træet
En gammel Fugl! — Det kalder han sig selv!

Den Anden.

Ifald han fik et Rævehagl i Benet!
Saa at han humped' lidt; det var en Spads!
Han døer jo ei deraf!

Peter Palle.

Et lystigt Indfald!

(til Hemming.)

Der op i Træet! Du skal med til Bryllup!
Ja vist, jeg bringer nu den største Fugl!
Naa vil Du klattre! løft ham op I Svende!
See saa! nu sigter jeg. Der ligger Fuglen!

(han skyder; Hemming falder død ned.)

Saa stærkt var det ei meent! men skeet er skeet!
Det var en Bonde kun! nu tag ham med!
En Fugl, som ham, har Bodil næppe truffet!

Det forrige Sted ved Stranden.

(Det er Aften.)

Fiskerdrengen (sidder ved Agnetes Liig).

Hun ligger død, saa ung og smuk,
Slet Ingen hende kjender!

Kun Bølgen sender dybe Suk,
Og kysser hendes Hænder!

Bag Stenen her saa bred og stor,
Jeg vil begrave hende,
Og læse fromt mit „Fader vor,"
Naar Alt er der til Ende!

Ei Bølgerne skal Liget naae,
Om Stormene dem sende,
De vil som Skum mod Stenen slaae,
Og græde over hende!

(han lægger Liget i Graven.)

Nu, Du er bragt i Fredens Havn,
Jeg Dig Farvel vil sige!
Sov sødt, og vaagn i Jesu Navn,
Hvor ingen Storme stige!

(kaster Jorden til over hende.)

En Flok vilde Svaner (flyve forbi).
Paa susende Vinge
Vi svinge

Os over skumklædte Sø
Til en skjønnere Ø,
Hvor Vintren ei kommer;
Hvor i evig Sommer
Om de duftende Lunde
Bølgerne blunde!

(De forsvinde i Horizonten.)

Havmanden (ude fra Dybet).

Død er hun, død Agnete, og jordet hendes Been!
Der hviler hun paa Stranden bagved den store Steen.
Hver Morgen Fiskerdrengen vil finde Stenen vaad,
Og Elskende vil sige: det er Havmandens Graad!
Men jeg fik ikke Taare, som Menneskene fik,
Jeg Sorgens Tørst skal kjende, men ei dens Lædskedrik!
Smaa-Alferne vil græde, som Taarer Duggen staae,
Det lune Mos da voxer saa deiligt grønt derpaa.
— Dig, som har trofast jordet det kjære, tabte Liig,
Vil jeg og Havet lønne; ja, Du skal blive rig!
Paa Stranden her Du finder det kostelige Rav,
Thi nu er Slottet styrtet, jeg reiste under Hav. —
De Smaa har ingen Moder, derfor de maatte døe,
Som brudte Siv de svømme om paa den vilde Sø. —

Aarhundreder vil Bølgen høit op mod Stenen slaae,
Og mangt et Navn forglemmes, men hendes skal bestaae!
I Sagn og gammel Vise det sælsomt klinge vil,
Saalænge Bøgeskove paa Danmarks Ø er til!
Dog ingen Skjald vil synge saa dybt Agnetes Navn,
Som den, hvis Hjerte bløder af lige Sorg og Savn!
Hver Nat jeg her vil sidde og see paa Stenen der.
Det er saa tungt at skilles fra den, man ret har kjær!